

Hírlevél

2011/7.

Tartalomjegyzék

I./ A munkavédelmi ellenőrzések 2011. év I. félévében szerzett tapasztalatai	3
II./ A munkaügyi ellenőrzések 2011. év I. félévében szerzett tapasztalatai	36
III./ A Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat I. féléves tevékenysége	46
IV./ Jogszabályváltozások	53

I. A munkavédelmi ellenőrzések 2011. év I. félévében szerzett tapasztalatai

A munkavédelmi hatósági ellenőrző munkában a 2011. január 1-jével bekövetkezett szervezeti változások több esetben átmeneti nehézséget jelentettek. A Munkavédelmi Felügyelőségek felügyelői létszáma számottevően csökkent.

Az ellenőrző tevékenység az OMMF és a szakigazgatási szervek munkaterveiben meghatározottak figyelembe vételével történt.

Az OMMF célkitűzéseinek megfelelően a munkavédelmi felügyelők kiemelt hangsúlyt fordítottak a munkafeltételeknek, a különböző munkahelyi expozíciók hatásának kitett munkavállalók munkakörülményeinek, a munkáltatók expozícióbecslésének és értékelési kötelezettségeinek az ellenőrzésére.

A munkáltatók egy része a nehéz gazdasági helyzetben a túlélés érdekében a költségeket minden lehetséges módon csökkenti, így a munkavédelemre fordított kiadásokat is. Megmutatkozott ez többek között az időszakos biztonsági vizsgálatok és a kockázatértékelések felülvizsgálatának csúszásánál vagy az elmaradásánál.

Sok esetben munkavédelmi szakembert csak eseti megbízás alapján akkor foglalkoztattak, ha valamilyen konkrét feladatot kellett megoldani, ezért a folyamatos munkavédelmi szakfelügyelet általában nem volt biztosítva.

A munkáltatók foglalkozás-egészségügyi szolgáltatóval rendszerint kötöttek ugyan szerződést, és az orvosi alkalmassági vizsgálatokat többnyire elvégeztették, de ezzel a munkaegészségügyi tevékenység általában be is fejeződött.

A tevékenységüket megkezdő munkáltatók egy része nincs tisztában azzal, hogy milyen munkavédelmi feladatokat kell ellátniuk.

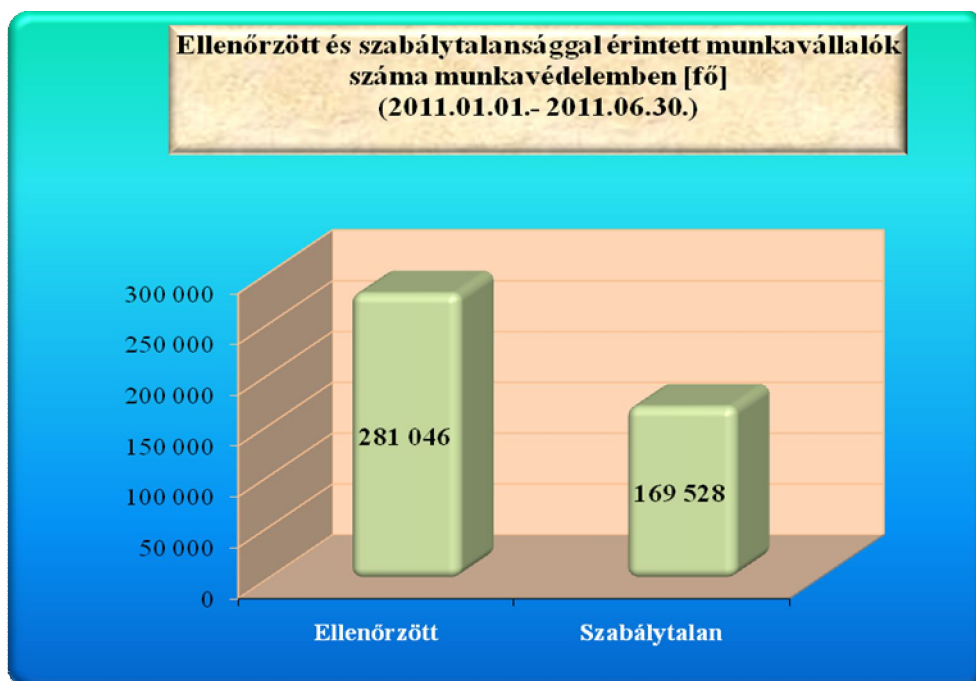
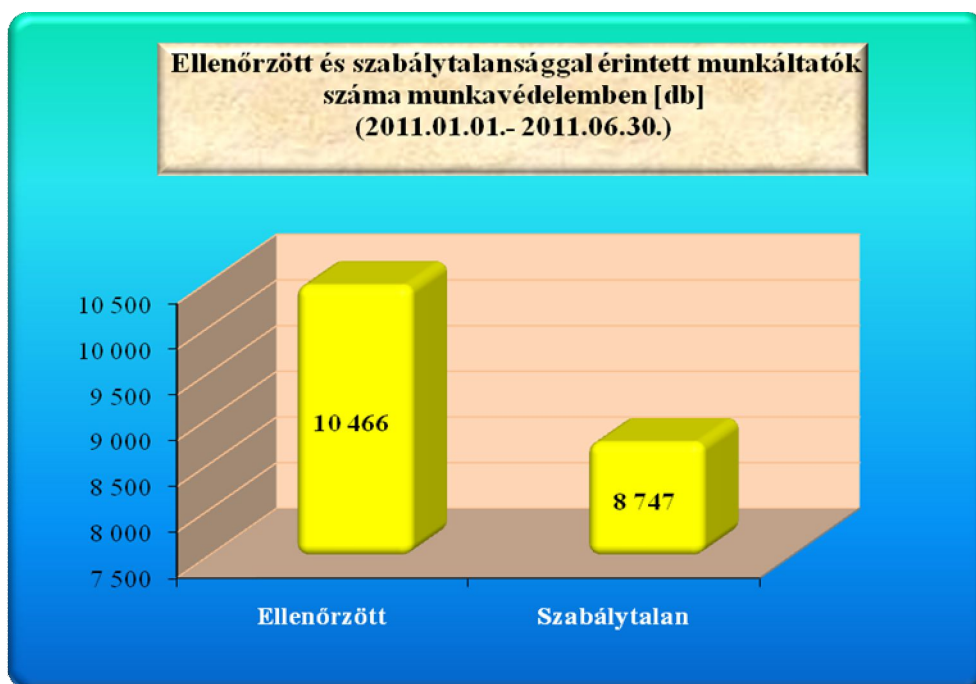
Az ellenőrzések során tapasztalt, a későbbiekben leírt hiányosságok megszüntetése érdekében a munkavédelmi felügyelők a veszélyeztetés mértékéhez igazodó intézkedéseket minden esetben megtették.

1. ELLENŐRZÉSEK

1.1. Ellenőrzött és szabálytalansággal érintett munkáltatók, illetve munkavállalók

2011. év I. félévében a munkavédelmi hatósági ellenőrző munka 10 466 munkáltatóra terjedt ki, amelynek során a munkavédelmi felügyelők ellenőrizték az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülményekre vonatkozó szabályok betartását. A munkavédelmi felügyelők az ellenőrzött munkáltatók 83,6 %-ánál tapasztaltak munkavédelmi szabálytalanságot.

Az ellenőrzések során 281 046 munkavállaló foglalkoztatási körülményeinek vizsgálata történt meg. A szabálytalanságok az ellenőrzött munkavállalók 60,3 %-át érintették.

A súlyos szabálytalansággal érintett létszám 69 981 fő volt, amely a szabálytalansággal érintett munkavállalók 41,3 %-át tette ki.

1.2. Az ellenőrzések megoszlása

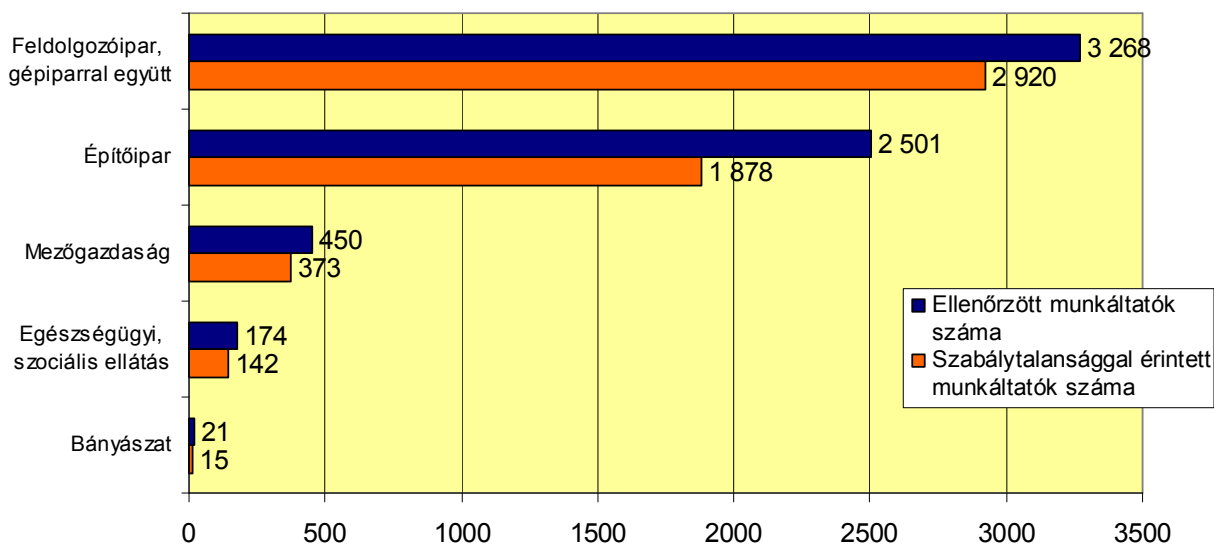
Az ellenőrzések számában nagyobb arányt képviseltek az olyan ágazatok és tevékenységek alá eső munkáltatók, amelyeknél a munkavállalók egészségének, biztonságának veszélyeztetése gyakoriság és/vagy súlyosság és/vagy érintett munkavállalói kör szempontjából nagyobb figyelmet érdemel. A 3. számú ábrán látható, hogy a kiemelt ágazatokban (építőipar, mező- és erdőgazdaság, feldolgozó- és gépipar, egészségügyi és szociális ellátás, külszíni bányászat) a szabálytalansággal érintett munkáltatók száma megközelíti az ellenőrzöttek számát. Kevés olyan munkáltató ellenőrzésére került sor, ahol a felügyelőknek nem kellett intézkedniük.

A bányászati ágazatot a munkavédelmi hatóság kiemelt ágazatként kezeli, azonban a jogszabályi rendelkezés miatt csak a munkaegészségügyi követelmények ellenőrzésére van felhatalmazása.

Munkavédelmi ellenőrzések ágazati megoszlása

2011. I. félév

Ellenőrzött munkáltatók száma összesen: 10 466 db,
ebből a kiemelt ágazatok részletezve: 6414 db.

Az 1. számú táblázat a látogatások számát tartalmazza a leggyakoribb látogatási indokok szerinti bontásban.

1. számú táblázat

Látogatás indoka	Látogatások száma
Terv szerinti	11 599
Célvizsgálat	1 508
Közérdekű bejelentés	1 214
Terv szerinti, utóellenőrzéssel	942
Balesetvizsgálat	821
Előre nem tervezett	577
Akcióellenőrzés	492
Panaszvizsgálat	387
Foglalkozási megbetegedés (mérgezés) kivizsgálása	136

A látogatásokra (ellenőrzésekre) a legnagyobb számban terv szerinti ellenőrzés okán került sor.

2011. év I. félévében nagy számban került sor munkáltatók ellenőrzésére célvizsgálat és akcióellenőrzés keretében, az alábbiakban megjelölt témakörökben:

- Húsipari-húsfeldolgozó vállalkozások – Húsvétal összefüggő tevékenységének – akcióellenőrzése;
- Az év elején bekövetkezett diszkó-baleset kapcsán elrendelt szórakozóhelyek társhatósági célvizsgálata;
- Az Európai Munkavédelmi Ügynökség 2010-2011 kampánytémájához történő csatlakozás jegyében a biztonságos karbantartás követelményének célvizsgálata;
- „Egészségügyi- és szociális intézmények ellenőrzése” című országos munkavédelmi akcióellenőrzés;
- „Vásárok és piacok fokozott ellenőrzése, a visszaélések visszaszorítása érdekében” című akcióellenőrzés a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-alföldi Regionális Adó-Vám és Pénzügyőri Főigazgatóságával társhatósági együttműködés keretében a Dél-alföldi régióban.

Nagyszámú ellenőrzésre került sor közérdekű bejelentés, illetve panaszügy miatt.

2. AZ ELLENRŐZÉSEK SORÁN HOZOTT HATÁROZATOK

Az ellenőrzések eredményeként összesen 15 835 db munkavédelmi határozat (közigazgatási- és szabálysértési határozat együtt) került kiadmányozásra. (4. számú ábra) 14 816 db közigazgatási határozatban összesen 60 291 intézkedést hoztak a munkavédelmi felügyelők. A határozatokban foglalt intézkedések közül munkabiztonsági jellegű 38 059, munkaegészségügyi tárgyú 22 232 intézkedés volt. Az összes intézkedésen belül a munkaegészségügyi intézkedések aránya 36,9 % volt. Ez az adat igazolja, hogy a munkavédelem két ágának integrációja szakmai szempontból folyamatosan mélyül.

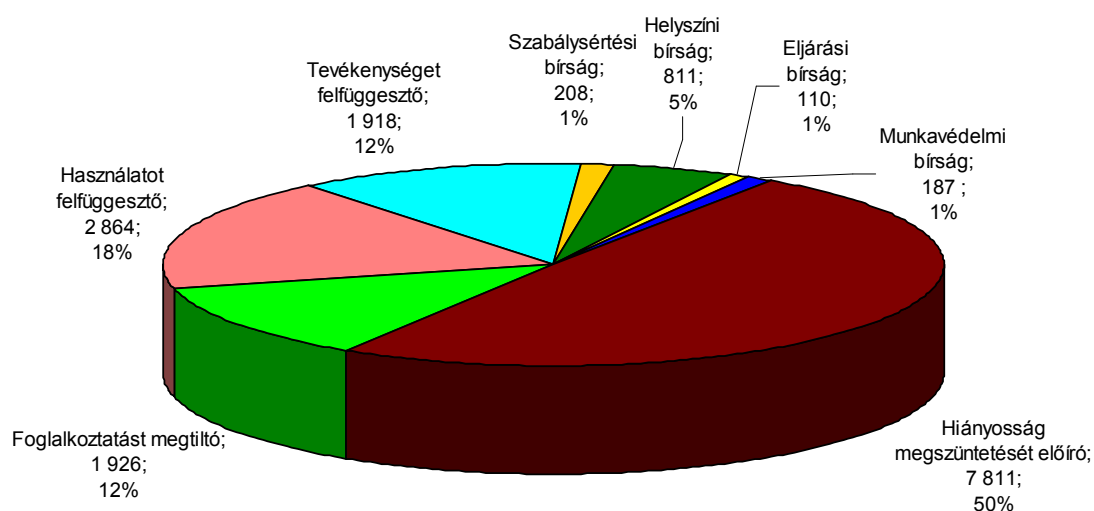
A kiadmányozott határozatok közül az azonnali intézkedést fogatosító és a hiányosságok megszüntetésre kötelező határozatok száma a meghatározó.

A munkavállalók életét, testi épségét közvetlenül fenyegető veszélyeztetés miatt a munkáltatók mintegy 50 %-ánál a végrehajtást azonnal elrendelő határozat meghozatalára volt szükség.

Az azonnali intézkedést fogatosító 6708 határozathoz és a hiányosság megszüntetését előíró 7811 határozathoz képest 187 esetben került sor munkavédelmi bírság kiszabására. Az érdemi munkavédelmi határozatoknak mindösszesen 8,3 %-a a pénzbírságot (szabálysértési-, helyszíni-, eljárási- és munkavédelmi bírság) kiszabó.

4. számú ábra

Érdemi munkavédelmi határozatok száma összesen (db)
2011. I. félév

3. MUNKAVÉDELMI INTÉZKEDÉSEK

A határozatokban foglalt intézkedések szakmai tartalma szerinti megoszlásban a legtöbb intézkedést a 2. számú táblázatban bemutatott munkáltatói mulasztások esetén kellett meghozni. számú táblázat

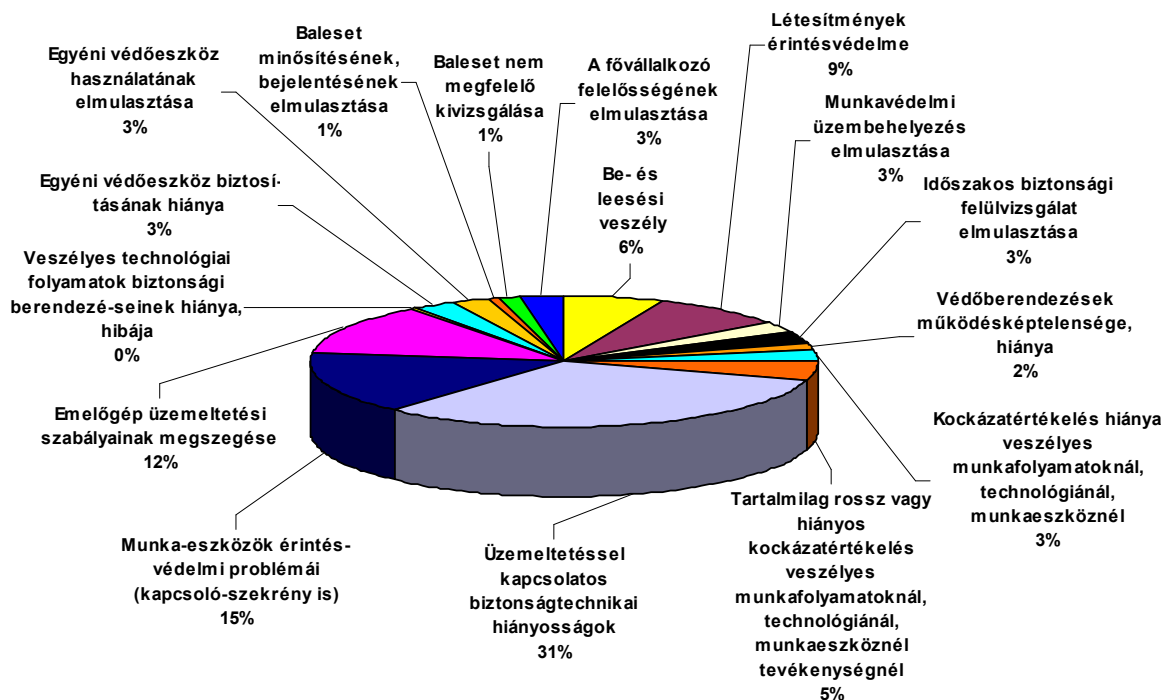
Mulasztások megnevezése	Intézkedések száma
Üzemeltetéssel kapcsolatos biztonságtechnikai hiányosságok (védőburkolat, biztonsági berendezés, stb.)	6 689
Alkalmassági vizsgálatok rendjét érintő előírások megszegése	4 349
Elsősegélynyújtás megszervezésének, elsősegélyhelyek kialakításának, felszerelésének, jelölésének szabályai megszegése	3 331
Munkaeszközök érintésvédelmi problémái (kapcsolószekrény is)	3 308
A munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális egészségvédelmi követelményeinek megszegés	2 858
Emelőgép üzemeltetési szabályainak megszegése	2 596

A tárgyidőszakban a kiemelt munkabiztonsági intézkedések száma 21036 a kiemelt munkaegészségügyi intézkedések száma 10 795 volt, a kettő együtt a munkavédelmi intézkedéseknek az 52,8 %-a. A kiemelt érdemi intézkedések az érdemi intézkedéseken belül a munkavállalók életét, egészségét leginkább veszélyeztető munkáltatói szabályszegésekre utalnak.

A következő ábrán a kiemelt érdemi munkabiztonsági és munkaegészségügyi intézkedések megoszlása látható az intézkedések szakmai tartalma szerint.

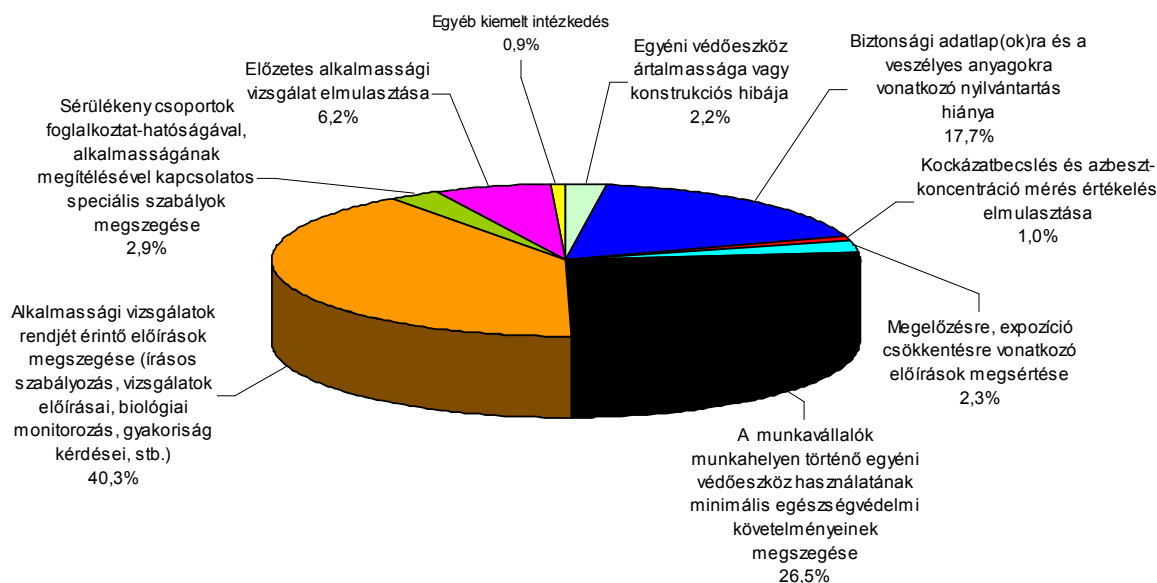
Kiemelt munkabiztonsági intézkedések megoszlása

2011. I. félév

Kiemelt munkaegészségügyi intézkedések megoszlása

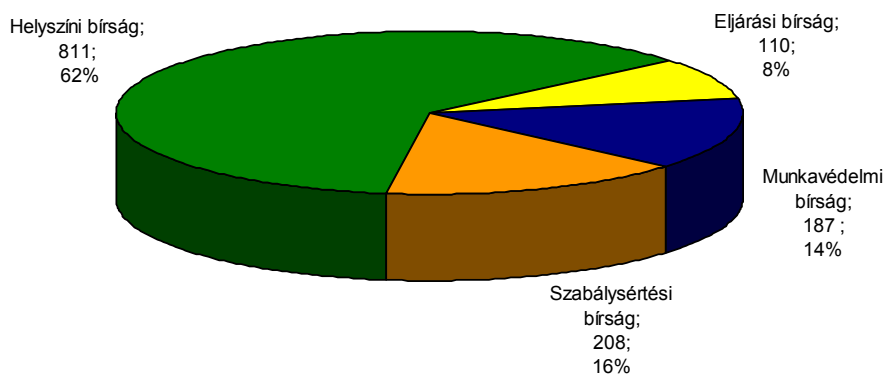
2011. I. félév

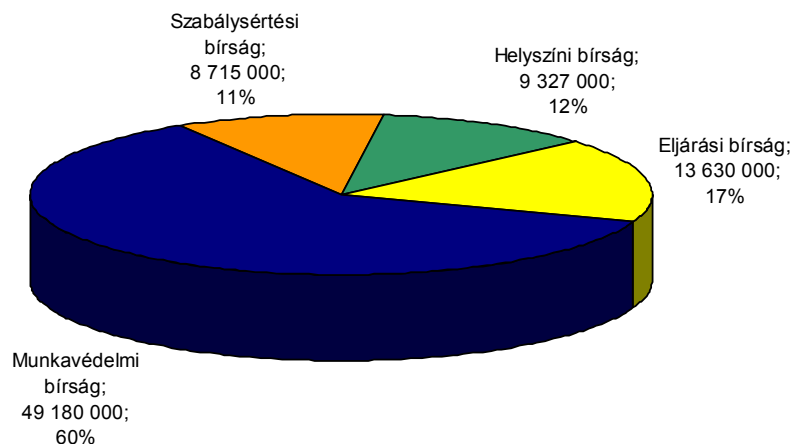
2011. év I. félévében a legtöbb esetben helyszíni bírságot szabtak ki a felügyelők, az összegek megoszlásában viszont a munkavédelmi bírságok összege volt a legmagasabb.

A Felügyelőségek munkavédelmi bírság alkalmazási gyakorlata igazodott a kis- és közepes vállalkozásokra vonatkozó törvényi előíráshoz.

Munkavédelemben kiszabott bírságok száma (db)
2011. I. félév

Munkavédelemben kiszabott bírságok összege (Ft)
2011. I. félév

4. ÁGAZATI ELLENŐRZÉSEK TAPASZTALATAI

A munkavédelmi hatósági ellenőrzések fő irányát a 2011. év I. félévében azok a nemzetgazdasági ágazatok adták, amelyekben a legtöbb munkabaleset vagy foglalkozási megbetegedés/fokozott expozíció fordul elő, illetve ahol a tevékenységek során a munkavállalók veszélyeztetése gyakoribb vagy súlyosabb. (Pl.: építőipar, mező- és erdőgazdaság, feldolgozó- és gépipar, szolgáltatóipar, egészségügyi és szociális ellátás, külszíni bányászat).

Az ágazatok munkavédelmi helyzetének értékelésekor a munkabiztonsági és a munkaegészségügyi ellenőrzési tapasztalatok szerint kerültek részletezésre.

a) Építőipar

Munkabiztonság

Az építőipar területén leggyakrabban a magasban végzett munkával – a le- és beesés veszélyének vonatkozásában – kapcsolatban állapítottak meg hiányosságokat a munkavédelmi ellenőrzések során mind a nagy volumenű, mind a kis építkezések esetén.

Gyakori probléma az építési állványok nem megfelelő kialakítása és használata, a szükséges egyéni védőeszközök alkalmazására vonatkozó előírások megszegése, villamos biztonsági, továbbá a biztonsági és egészségvédelmi terv elkészítésével kapcsolatos hiányosságok.

Azokon a munkahelyeken ahol fennáll a be- és leesés veszélye, kollektív védelem kialakítására vagy egyéni védelem biztosítására kötelezi a munkáltatókat a vonatkozó jogszabály. A fent említettek alapján a leggyakoribb veszélyeztetés ezen előírások megszegése miatt valósult meg.

A kollektív védelem tekintetében a földemáttöréseknél, szabadba nyíló felületeknél sok esetben nem építik ki a védőkorlátokat – vagy azok nem megfelelőek (pl.: egysorosak) – a földemen, lapos tetőkön a 2 m-es határvonalat jelzőkorláttal sem jelölik.

A munkáltatók több esetben nem fordítottak kellő figyelmet a be- és leesés ellen védő egyéni védőeszközök használatának megkövetelésére, a kikötési pontok előzetes meghatározására még akkor sem, ha a kollektív védelmet nem alakították ki.

A munkáltatók egy része már új, korszerű állványrendszereket alkalmaz, valamint a szükséges építési és használatba vétel előtti dokumentációk meglétére is figyelmet fordítanak, azonban még ezen esetekben is előfordul, hogy azok építése és bontása közben nem tartják be a munkavédelmi előírásokat.

Azoknál a munkáltatóknál, ahol szabálytalanul alakították ki az állványokat az alábbi jellemző hiányosságokat állapították meg:

- védőkorlát elemek, főleg véglezárók hiányoztak;
- eldőlés elleni rögzítés hiánya;
- megfelelő alátámasztás hiánya;
- alacsonyabb állványok esetén az első munkaszint biztonságos megközelítésének megvalósítása nem megfelelő.

Az egyéni védőeszköz juttatás (kivéve a leesés elleni egyéni védőeszköz) tekintetében előrelépés tapasztalható. A munkáltatók egy része már biztosítja az alapvető védőeszközöket, így az ipari védősisakot (legjellemzőbb), védőbakancsot és védőkesztyűt, azonban árnyalja a pozitív képet, hogy azok használatát már nem követelik, vagy nem tudják megkövetelni a munkavállalóktól. Ugyanakkor volt rá példa, hogy a munkavállalók külső ráhatás nélkül is viselték a részükre biztosított fej és láb védelmét biztosító egyéni védőeszközöket.

A villamos biztonság területén javuló tendenciát mutat, hogy – bár sok esetben jellemző hiányosság – már több építés-kivitelezési munkaterületen a villamos berendezéseket áramvédő kapcsolón keresztül üzemeltetik.

A hiányosságok tekintetében a leggyakoribb szabálytalanságok az alábbiak:

- vezetékeket közlekedési utakon kiegészítő mechanikai védelem nélkül helyezik el;
- kábelek szigetelése sérült;
- villamos kapcsoló és elosztó szekrények ajtóit nem zárhatóak, illetve azokat nem zárják be;
- nem alkalmaznak áramvédő kapcsolót;
- egy évnél régebbi villamos kézi szerszámok évenként elvégzendő – villanszerelő által – ellenőrzésének hiánya.

A biztonsági és egészségvédelmi tervek több esetben nem tartalmazták a helyi adottságokra vonatkozó részletes előírásokat és az adott tevékenységek kockázatainak elhárítására tett intézkedéseket, valamint nem követték az aktuális munkafolyamatokat.

Egyes kivitelezési területeken a fővállalkozók nem bíztak meg a biztonsági és egészségvédelmi tervben foglaltak megvalósításáért felelős koordinátort, vagy a koordinátori tevékenységet csak formálisan biztosították.

Kéves olyan építési munkaterület volt, ahol a biztonsági és egészségvédelmi koordinátor részvétele az előírás szerint történt.

Nagy volumenű beruházások:

Sok esetben történt olyan építési-kivitelezési munkaterület ellenőrzése, ahol a jogszabályi előírásnak megfelelően összehangolási kötelezettségnek kell eleget tenni.

Egyes kivitelezési területeken az összehangolásért felelős szervezet igyekszik teljes körűen ellátni erre vonatkozó feladatát, így például:

- szabálytalanság észlelése esetén a szabálytalan vállalkozás kitiltására kerül sor;
- megkövetelik, hogy csak a szükséges egyéni védőeszközök viselése esetén lehet a munkaterületre belépni, amennyiben ezt valaki megszegi, szankciót alkalmaznak vele szemben;

- a fővállalkozó munkavédelmi szakembere, vagy a koordinátori feladatokkal megbízott személy rendszeresen tart bejárásokat, amelyen fényképeket készít, feljegyzésekben értesíti az alvállalkozókat a tapasztalt hiányosságokról, munkavédelmi kötbért alkalmaznak.

A fentiekre az egyik legjobb példa Bács-Kiskun megyében 450 hektáron felépülő Mercedes-Benz kecskeméti gyárának beruházása, ahol 2500 fő alkalmazott foglalkoztatását tervezik, illetve a beszállítói körben további munkahelyek teremtésre kerül sor.

Az előzőekben említett pozitív példák nem jellemzőek. A legtöbb helyen a koordinációs feladatot nem látták el, de előfordult, hogy a munkavédelmi feladatok teljesítésére az alvállalkozókat kötelezték a szerződésekben, így próbálták „mentesíteni” a fővállalkozót.

Kis volumenű beruházások (pl.: családi házas felújítások és panelházak szigetelési munkálatai):

A kisméretű építkezések esetén a hiányosságok megfelelnek az előzőekben, az egész építőiparra vonatkozóan ismertetett megállapításoknak.

Magas- és mélyépítés:

A magasépítési tevékenység esetén a le- és beesés veszélye elleni védelemmel, valamint az építési állványok használatával kapcsolatos hiányosságok megegyeznek az építőipar általános bemutatásánál ismertettekkel.

A mélyépítési munkálatok ellenőrzése során a legjellemzőbb szabálytalanság a dúcolatlan vagy nem megfelelő dúcolású, rézsű nélküli vagy nem megfelelő rézsűvel kialakított munkagödrökben, munkaárkokban végzett munkatevékenység, továbbá, hogy a szakadó lapot megterhelték, általában a kitermelt földdel.

Egyes esetekben megfelelő gépkezelői jogosultság hiánya miatt kellett intézkedniük a felügyelőknek.

Néhány megyéből pozitív tapasztalatokat is ismertettek:

- A csatornázás során, a legtöbb munkaterületen a nyomvonal kiépítéskor megfelelő munkagépekkel, képzettséggel rendelkező gépkezelők dolgoztak, a védelmi eszközök, a dúckeretek alkalmazása során hiányosságot nem állapítottak meg az ellenőrzések során.
- A csatornázási munkák során a nyitott munkaárkok hossza jelentősen csökken, folyamatosan történik a munkaárkok nyitása, a vezetékek fektetése és az árkok visszatemetése.

Munkaegészségügy

Az építési területeken a munkahelyi kockázatértékelések jóformán csak a munkabiztonsági kockázatok értékelésére korlátozódtak, munkaegészségügyi kérdésekkel nem foglalkoztak.

Az építőiparban a munkavállalókat érő expozíciós hatások közül meghatározó a kézi anyagmozgatás, a diszkomfortos munkakörnyezeti hatások, a veszélyes anyagok/keverékek kezelésével és használatával összefüggő, a zaj- és rezgésexpozíció általi kockázatok, valamint a pszichoszociális elemek.

A lejárt időszakos munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok ismételt elvégzésének időpontjait „kitolják” a munkáltatók, így próbálnak a költségeken spórolni.

Az építkezések helyszínein leggyakrabban csak személygépjárműhöz előírt elsősegélynyújtó felszerelés állt rendelkezésre, és nem volt gyakorta feltüntetve a legközelebbi mentőszolgálat elérhetősége sem.

Pozitívum, hogy védőitalt minden esetben biztosítottak a munkáltatók. Az ellenőrzött építkezéseken ott ahol lapvibrátort használtak, sehol nem volt biztosítva a megfelelő védelmi képességű védőkesztyű, csak mechanikai veszély ellen védő állt rendelkezésre.

Előrelépést jelentett, hogy a szociális helyiségek biztosítása – különösen a nagyobb építkezéseken – legtöbb esetben megoldott volt, illetve a védőital/meleg tea juttatása is mind nyáron, mind a téli időszakban biztosított volt.

Az érvényes munkaköri alkalmassági vizsgálatokról szóló dokumentumokat általában a nagyobb építkezéseken tartották csak a helyszínen.

Változatlanul jellemzőek voltak az ágazatra, hogy a munkavédelmi dokumentációkat (munkahelyi kockázatértékelés, kémiai kockázatbecslés, egyéni védőeszköz juttatás rendje, orvosi alkalmassági vizsgálatok rendje, sérülékeny csoportok és a foglalkoztatási tilalmak jegyzékét) általában csekély munkaegészségügyi ismeretek birtokában lévő, munkabiztonsági szakemberek dolgozták ki, foglalkozási egészségügyi szolgálatok bevonása és közreműködése nélkül.

A munkahelyi kockázatértékelések jóformán csak általános kérdőíveket tartalmaztak. A kémiai kockázati tényezőket rendszeresen figyelmen kívül hagyták.

A biztonsági és egészségvédelmi tervből a munkaegészségügyet érintő részek szinte mindenütt hiányoztak vagy sablonosak voltak.

Az elsősegélynyújtás személyi, tárgyi feltételeinek biztosítása az ágazatban továbbra is gyakori problémát jelentett, főként a kisebb építkezéseken, pedig ez ebben a balesetveszélyes ágazatban fontos szempont. Az elsősegélynyújtó dobozokban sokszor lejárt kötszereket tároltak, az elsősegélyhelyet táblával nem jelölték meg. Elsősegélynyújtó személy nem volt biztosítva.

A tisztálkodási lehetőség, a pihenőhelyiség jellemzően kevés esetben volt biztosítva a kisebb építkezéseken.

b) Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás**• Mezőgazdaság***Munkabiztonság*

A mezőgazdaság munkavédelmi helyzetét eltérő tapasztalatokkal lehet jellemezni. A munkáltatók anyagi körülményeinek függvényében egyaránt alkalmaznak új, korszerű gépeket, valamint régi, elavult, a munkavédelmi előírásoknak már nem minden esetben megfelelő eszközöket. Előfordult, hogy a növénytermesztésben már nem használt gépeket az állattartó telepeken üzemeltetik tovább.

Az ellenőrzések során a leggyakrabban a gépek nem megfelelő állapota miatt volt szükség intézkedésre, de sokszor lehetett tapasztalni villamos biztonsági hiányosságot, valamint több helyen az épületek nem megfelelő állapotát.

A mezőgazdasági ágazatban alkalmazott munkaeszközök esetén a legjellemzőbb hiányosságok az alábbiak:

- erő- és munkagépek védőberendezéseinek, védőburkolatainak hiánya, mint például ékszíjhajtások, TLT hajtás, a szállítószalagok, szállítócsigák védőburkolatainak hiánya;
- munkavédelmi szempontú üzembe helyezések, időszakos biztonsági felülvizsgálatok elmaradása.

A tapasztalatok szerint a gépkezelői jogosítványok többségében rendben voltak. Egy megyében jó példa, hogy az ellenőrzött munkáltatóknál a mezőgazdasági gépkezelők valamennyien rendelkeztek a 83/2003. (VII. 16.) FVM rendeletben előírt gépkezelői jogosítvánnyal. Más megyében előfordult, hogy nem a használt erőgépre vonatkozó gépkezelői jogosítvánnyal rendelkeztek a munkavállalók.

Jellemző hiányosság volt például az érintésvédelmi felülvizsgálat hiánya, a nem megfelelő IP védettség, a sérült szigetelésű villamos hosszabbítók, csatlakozó vezetékek.

A munkáltatók egy része a régi épületek, létesítmények állagmegóvására, állapotuk javítására kevés gondot tud fordítani, leginkább csak a technológiával összefüggő létesítmények karbantartására, működőképességük fenntartására helyezik a hangsúlyt.

Azoknál a munkáltatóknál, ahol az anyagi helyzet nem teszi lehetővé a fejlesztéseket, ott a gépjavító műhely is elavult, a személyzet gyakran szakképzetlen.

Néhány esetben nem készítettett a munkáltató kockázatértékelést, vagy a felülvizsgálata volt hiányos, de az is előfordult, hogy az egyéni védőeszköz juttatás rendjét nem szabályozták írásban, vagy az nem volt teljes körű.

- **Erdőgazdálkodás:**

Munkabiztonság

Az erdészeti ágazatban az állam (állami tulajdonú nagy erdőgazdaságok), mint munkáltató és a vállalkozó (fakitermelés) munkáltatók is jelen vannak. A nagy erdőgazdaságok főleg vagyonkezelést végeznek, a fakitermelést a vállalkozók végzik el. A vállalkozások a munkavédelmi követelmények érvényre juttatásával ritkán foglalkoznak.

Közmunka keretében néhány főt minden erdőszet foglalkoztat segédmunkásként. A közmunkások foglalkoztatási körülményei munkavédelmi szempontból rendezettek, bár ennek ellenére gyakran történnek könnyebb sérülések az erdőművelés során.

Az alkalmazott gépek, berendezések sok esetben nem feleltek meg a műszaki követelményeknek, a fakitermeléshez használt láncfűrészek munkavédelmi szempontú vizsgálatai hiányoztak.

Munkaegészségügy

A kisebb gazdaságok munkahelyein a megelőzés gyakran hiányos és szakszerűtlen volt, amely főként arra volt visszavezethető, hogy a kockázatértékelések nem teljes körűek, nem terjedtek ki minden veszélyforrásra, illetve kockázatra, valamint valamennyi munkahelyi kóroki tényezőre.

A korábbi évek tapasztalataihoz hasonlóan az ellenőrzött erdészeti telepeken a munkáltatók általában nem vették figyelembe a kockázatértékelés során a biológiai kóroki tényezőkből a felhasznált vegyi anyagok expozíciójából eredő kockázatokat. Mindezek hiányában nem tudták meghatározni és biztosítani a munkavállalók számára a szükséges műszaki és egyéb speciális megelőző intézkedéseket (pl.: kullancs-encephalitis elleni védőoltás), valamint az egyéni védőeszközöket (pl.: védőruházat, légzésvédő félálarc, vegyszerálló védőkesztyű stb.) a foglalkozási ártalmak megelőzése érdekében. A vegyi anyagok tárolása is gyakran szabálytalanul, eredetileg élelmiszer tárolására szolgáló göngyölegben, vagy élelmiszerek mellett történt, amely a dolgozó egészségkárosodását, sőt mérgezését okozhatta volna.

c) Feldolgozó- és gépipar

- **Faipar**

Munkabiztonság

A faipari üzemekben egyre több korszerű gépet üzemeltetnek, és a régi berendezések műszaki állapota általában megfelelő. A kisebb fafeldolgozó üzemekben használt régi és egyedileg kialakított gépek, munkaeszközök okoznak veszélyeztetést a biztonsági berendezések hiányosságai miatt.

Jellemző, hogy a veszélyes gépek biztonsági berendezései hiányoznak, vagy működésre alkalmatlanok, hiányoznak a védőburkolatok, amelyet a karbantartást követően gyakran nem helyeztek vissza.

Több esetben volt tapasztalható villamos-biztonsági hiányosság, az időszakos biztonsági felülvizsgálatok elmaradása, a gépek kezelőelemeinek nem magyar nyelvű feliratozása és a magyar nyelvű üzemeltetési dokumentációk hiánya.

A villamosbiztonság területén tapasztalt főbb hiányosságok:

- kisfeszültségű villamos berendezések közvetett érintésvédelmének ellenőrző felülvizsgálata vagy időszakos ellenőrző felülvizsgálata nem történt meg;
- a faipari műhelyek, épületek elektromos szerelvényeinek nem volt megfelelő a por elleni védelme, tömítettsége, a megmunkáló gépek villamos vezetékeinél a tömszelence hiánya okozta a nem megfelelő IP védelmet;
- villamos vezetékek sérült köpenyszigetelése.

Munkaegészségügy

A faiparban keletkező porok biztonságos és hatékony elszívása csak a legújabb és legmodernebb gépekkel felszerelt üzemekben valósult meg. A kisüzemet működtető munkáltatókra általában jellemző volt, hogy nem számoltak az egészséget károsító kóroki tényezőkkel, például a kockázatértékelésnél figyelmen kívül hagyták a keletkező rákkeltő keményfaporok (tölgyfa- és bükkfa porok) expozíciójának lehetőségét, elmulasztották az egészségkárosodás kockázatának megítéléséhez szükséges munkahigiénés mérések elvégzését, nem vettek tudomást a gépek által okozott zajterhelésről.

• **Gumi- és műanyag termékek gyártása, vegyipar**

Munkabiztonság

A *gumiipar* területén többségében megfelelő a munkavédelmi helyzet.

Az alábbi hiányosságok voltak a jellemzőek:

- a kézi anyagmozgatás kockázatainak figyelmen kívül hagyása;
- biztonsági jelzések hiánya, (védőeszközök használatára figyelmeztető felirat, forró felület érintésének tilalma);
- hiányosságok merültek fel az emelőgépek üzemeltetésénél mind a vizsgálati dokumentációk, mind a különböző biztonsági jelzések, jelölések vonatkozásában.

A *műanyagiparban* általában kedvező a munkavédelmi helyzet.

A fröccsöntő gépek műszaki színvonala, kora, állapota vegyes, a nagyobb cégeknél a gépek műszaki állapota jó, van ahol több új fröccsöntő gépet szereztek be. Az előző évekhez képest több figyelmet fordítottak a karbantartásra, a védőburkolatok pótlására.

Néhány esetben az alábbi hiányosságok fordultak elő:

- a karbantartáshoz használt kisgépeknél (asztali fűrőgép, asztali köszörű) a védőburkolatok, illetve a feszültség visszatérés elleni védelem hiánya;
- a fröccsöntő gépen a meleg felületre figyelemfelhívó jelzések hiánya.

A vegyipari ágazatban a nyitott manuális technológiát jellemzően felváltotta a korszerűbb, gyakran teljesen zárt technológia. A gépkönyvek magyar nyelven rendelkezésre álltak.

Az anyagmozgatásnál használt emelővillás targoncáknál tapasztalt hiányosságok: féklámpa működésképtelensége, feliratozási hiányosságok.

A munkáltatók többnyire elvégzik a munkahelyek, a munkaeszközök rendszeres és folyamatos műszaki állapotának vizsgálatát, hiba esetén azonnal intézkednek.

Munkaegészségügy

A veszélyes anyagokkal, keverékekkel végzett tevékenység során a munkavállalókat érő kémiai kóroki tényezők értékelését és a kémiai biztonsági kockázatbecslést nem végezték el minden esetben. A kockázatértékelési dokumentáció felülvizsgálata is elmaradt esetenként.

- **Élelmiszeripar**

Húsipar

Munkabiztonság

Az ágazatban a munkavédelmi helyzet többnyire megfelelő. Csupán kisebb hiányosságok fordultak elő.

Több munkáltató eszközfejlesztést hajtott végre. A régi, elavult, üzemben belül fejlesztett gépeket korszerű gépekre cserélték, amelyeken a biztonsági berendezések előírásosan működnek. A munkáltatók figyelmet fordítanak a szabályos eszközhasználatra, a korábban hiányos, nem megfelelő védőburkolattal ellátott darálógépeket felújították, és megfelelő védőberendezést szereltek fel.

Általában megállapítható volt, hogy a húsfeldolgozó üzemek gépei jól karbantartottak, a biztonságos munkavégzés feltételeit többnyire kielégítették.

A fejlődés ellenére továbbra is előfordulnak hiányosságok is. Néhány munkáltatónál a modern és a régebbi telepítésű gépeknél is hiányossággént volt tapasztalható, hogy a karbantartást követően nem szerelik vissza a biztonsági berendezéseket.

A villamos biztonság tekintetében több munkáltatónál is jellemző volt, hogy az alapvédelem (közvetlen érintés elleni védelem) megfelelően volt kialakítva és rendben működött (pl.: nem volt nyitott fedél, védőburkolat sem hiányzott stb.).

A húsipari technológiánál jellemzően biztosítják az egyéni védőeszközöket, azok használatát megkövetelik, így szinte minden esetben alkalmaztak a csontozáshoz a lánckesztyűket és a lánckötényeket.

A kockázatértékelések egyéni védőeszköz juttatási rendet előíró szabályozások kisebb-nagyobb hiányosságokkal elkészültek.

Egyéb élelmiszeripari tevékenységek

Munkabiztonság

A *sütőipar* területén gyakori hiányosság volt a dagasztó-, keverő-, nyújtó- és sodrógépek reteszelésének kiiktatása, a dagasztógépeknél a nem megfelelő védelem (pl.: benyúlás elleni átalakított védőrács, utólag kialakított, reteszelés nélküli nyílások). A kiflisodró gépek összeforgó hengerpárjainál a védőburkolatok hiánya is jellemző volt.

Az *italgyártóknál* (üdítőital, borászat egyaránt) a legtöbb probléma abból adódott, hogy a gépi anyagmozgatás során nem minden esetben tartották be a közlekedés szabályait. A tapasztalatok alapján ugyan a munkáltatók a legtöbb esetben biztosították a megfelelő védőcipőket, a munkavállalók nem hordták azokat.

Az is gondot jelent, hogy az élelmiszerhygiéniai (HACCP) előírások szerint a munkavállalóknak mosható, csúszásmentes, gumicsizma viselése kötelező. A technológiából adódóan szinte mindegyik munkavállaló végez „békával” anyagmozgatást, mely veszélyei ellen a számukra átadott gumicsizma nem biztosított megfelelő védelmet. A munkáltatók szerint nehéz megoldani, hogy olyan védőcipőt biztosítsanak a dolgozóknak, mely mindkét hatóság előírásainak megfelel.

Jellemző volt a tárolással összefüggő hiányosság. A polcok, állványok rögzítésének és az EPH hálózatba bekötésének az elmaradása miatt kellett gyakran intézkedni. A hűtőkamrás tárolásnál a belső zárszerkezet működésképtelensége, fluoreszcens anyagból kialakított jelzőtáblával történő jelzésének a hiánya volt többször tapasztalható.

Néhány munkáltatónál jellemző volt a nedves, párás, poros helységekből a kapcsolók, fényforrások érintésvédelmének, IP védelmének a hibája.

Munkaegészségügy

Pozitív tapasztalat volt, hogy az ellenőrzött élelmiszeripari egységekben a fekete-fehér rendszerű öltözők, étkezők, pihenők, mosdók elegendő számban és megfelelő állapotban rendelkezésre álltak.

Az ellenőrzött élelmiszergyártási tevékenységet végző munkáltatókra jellemző volt, hogy nem teljes körű kockázatértékelést készítettek, például a hűtőkamrák dolgozói a kézi tehermozgatás során erős lehűlésnek, a kamrákból ki-bejárás következtében hőmérséklet-ingadozásnak vannak kitéve, ennek ellenére több munkáltató nem értékelte a hideg munkakörnyezetben végzett munka és a tartósan, álló testhelyzetben végzett csomagolási tevékenység kockázatait.

• Gépipar

Munkabiztonság

A nagyobb külföldi cégeknél a munkavédelmi helyzet megfelelő. Kisebb munkáltatóknál a hibás gépeket, eszközöket próbálják működőképes állapotba hozni, és sokszor nem veszik figyelembe a munkavédelmi előírásokat.

Jellemző hiányosság a biztonsági berendezések hiánya, nem megfelelő alkalmazása. Hiányzik a forgó, mozgó alkatrészek, gépelemek védőburkolata. A biztonsági reteszeléseket több esetben kiiktatták. Továbbra is üzemeltetnek 40-50 éves, elavult, rossz műszaki állapotú gépeket.

Számos esetben elmaradnak a gépek vizsgálatai, így az üzembe helyezési eljárás és az időszakos biztonsági felülvizsgálatok. Olyan munkáltatók is vannak, ahol a veszélyes munkaeszközök munkavédelmi szempontú üzembe helyezését elvégzik.

A gépek üzemeltetésénél számos esetben hiányossággként került megállapításra, hogy a munkavállalókat tájékoztató biztonsági jelölések hiányoztak (pl.: forgásirány jelölése, vészleállító kapcsolók jelölése). Néhány esetben a régebbi berendezésekhez a magyar nyelvű kezelési, karbantartási utasítás nem volt megfelelő, vagy hiányzott, illetve az új berendezések esetében előfordult, hogy a gyártó- szállító cég nem látta el a gépeket magyar nyelvű kezelési, karbantartási utasítással.

Az anyagmozgatásra használt emelőgépekkel kapcsolatos legjellemzőbb hiányosságok:

- a műszakonkénti vizsgálatot legtöbbször nem dokumentálták az emelőgép naplókban;
- az emelésnél használt horgokkal felszerelt láncos vagy acélsodrony függesztékeket úgy használták, hogy a horgokon lévő kiakadásgátlók működésképtelenek voltak vagy hiányoztak;
- az emelőgépek munkavédelmi üzembe helyezése és az időszakos felülvizsgálata elmaradt.

A tapasztalatok szerint az emelőgépek kezelését általában megfelelő emelőgép kezelői jogosultsággal rendelkező munkavállalók végezték.

Az egyéni védőeszközöket a munkáltatók nem minden esetben biztosítják, vagy nem követelik meg a használatukat.

A gépipar területén a hegesztő berendezések hiányosságai:

- negyedéves és éves felülvizsgálatok elmaradása;
- a gázpalackok rögzítetlensége tárolásnál, felhasználásnál;
- a védőgázos ívhegesztő berendezések burkolatát huzalcseré után a munkavállalók sokszor nem szerelik vissza;
- a lánghegesztő berendezéseket néhány esetben úgy üzemeltették, hogy a nyomásmérő műszerek üvegei repedezettek, töredezettek voltak.

A villamos-biztonsággal kapcsolatos hiányosságok:

- a villamos kábelek szigetelési hiányosságai;
- a berendezések érintésvédelmi hiányosságai;
- a gépek, berendezések villamos hálózati csatlakozóvezetékei több esetben nem feleltek meg az előírásoknak.

Munkaegészségügy

A gépípar területén ellenőrzött munkáltatóknál jellemző hiányosság volt a határértékkel szabályozott, munkahelyi kóroki tényezőkkel kapcsolatos munkahigiénés mérések elmulasztása. Az ellenőrzött munkáltatók többsége a termelőtevékenység során felhasznált veszélyes anyagokból felszabaduló gázok, gőzök elvezetésére kialakított szellőzőrendszer üzemeltetésekor nem győződött meg méréssel arról, hogy az elegendő mennyiségű és minőségű levegőt szállít-e a munkahelyeken.

Voltak olyan munkáltatók is, akik a szerves oldószerekkel tevékenységet végző munkavállalók esetében az időszakos munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálat keretében szükséges biológiai monitorozást mulasztották el, annak ellenére, hogy a felhasznált veszélyes anyagok (pl.: xilol, toluol stb.) munkahelyi levegőben mért koncentrációja a megengedett határérték közelében volt, vagy azt meg is haladta.

A biológiai monitorozás hiányában nem lehetett kizárni, hogy a munkavállalókat fokozott expozícióban foglalkoztatják, amelynek eredménye foglalkozási megbetegedés lehet.

A folyamatos ellenőrzések ellenére még mindig gyakori szabálytalanság volt, hogy az eredetileg élelmiszer tárolására szolgáló göngyölegben ismeretlen, címkézetlen vegyi anyagokat (pl.: kenőolaj, hígító, ragasztó stb.) tároltak, így a felhasználni kívánt vegyi anyag veszélyei és a szükséges megelőző intézkedések ismerete hiányában a szabálytalan felhasználás a dolgozó egészségkárosodását okozhatja.

d) Szolgáltatóipar

• Kereskedelem

Munkabiztonság

A kereskedelemben – több más ágazathoz hasonlóan – a munkavédelmi helyzet alakulásában meghatározó szerepe van a munkáltató méretének és anyagi helyzetének.

Az ágazat helyzetéről elmondható, hogy súlyos veszélyeztetés általában nem fordult elő, de így is több hiányosság jellemzi az ágazatot.

A kereskedelem esetén jellemző probléma az anyagtárolás szabályellenes megvalósítása nagyáruházakban és a kis üzletekben egyaránt. Az árut gyakran a közlekedési utakon, a vészkijáratok, tároló állványok és villamos kapcsoló szekrények előtt tárolják. A raklapos

tárolási rendszerek esetében gyakran a felső polcokon rögzítetlen vagy megbontott raklapos tárolási módot alkalmaznak.

A tároló állványok elemei több esetben deformálódtak és elhasználódtak voltak, nem jelölték a polcok terhelhetőségét, valamint nem rögzítették azokat eldőlés ellen. A villamos biztonsági hiányosságokhoz kapcsolódik, hogy a polcrendszereket sok esetben nem kötötték be az EPH rendszerbe.

A villamos biztonság területén az előbb ismertetett hiányosságon túl többször előfordult az érintésvédelmi felülvizsgálatok elmaradása, a villamos vezetékek mechanikai sérülésnek kitett elhelyezése, valamint a sérült villamos csatlakozó aljzatok használata. A világító testekről több esetben hiányzott a védőbura. A villamos hálózat szerelvényeinek, villamos szekrényeknek a szükséges védőburkolata sok esetben hiányzott.

Az egyéni védőeszköz juttatás terén is eltérőek tapasztalatok, míg sok esetben nem biztosították azokat, addig egyre több munkáltató látja el a kézi anyagmozgatást végzőket védőcipővel, valamint a hűtő-, fagyasztó kamrákban munkát végző munkavállalókat hideg ellen védő ruhával.

A multinacionális kereskedelmi láncokhoz tartozó áruházak esetén az anyagmozgatás gépesített, így a nagymértékű áruforgás miatt óhatatlan volt, hogy olyankor is volt gépi anyagmozgatás, amikor vásárlók tartózkodtak az eladótérben az anyagmozgató gépek hatósugarában.

Több esetben kellett intézkedni az emelőgépek kezelői jogosultság nélküli használatára miatt, de olyan is előfordult, hogy az illetéktelenek hozzáférését nem akadályozták meg.

Általános tapasztalat, hogy a kereskedelmi egységekben a hűtőkamrák ajtajának belső nyitószervezetét fluoreszcens jelzéssel nem látták el, vagy, ha lekopott, azt nem pótolták. Több helyen a feltöredezett, hiányos burkolatú padozatok botlás veszélyt okoztak.

Problémaként tapasztalták a felügyelők, hogy a késeket szabadon – a pulton – tárolták, mert nem volt megfelelően kialakított tároló hely, vagy épp a munkáltató által felszerelt mágneses késtárolót nem használták.

• Vendéglátóipar

Munkabiztonság

A vendéglátó egységek közül a nagyobb, színvonalas éttermek, szállodák éttermeinél, és a kisebb egységek többségénél nem volt jelentősebb munkabiztonsági hiányosság.

A súlyos veszélyeztetést nem okozó szabálytalanságok köre azonban így is nagy.

A villamos biztonsági hiányosságok között a leggyakoribb, hogy az érintésvédelmi felülvizsgálat elvégzéséről nem gondoskodnak, továbbá hibás, illetve sérült villamos hosszabbító kábeleket és szerelvényeket alkalmaznak.

A főzőkonyhákban lévő főzőszámolyokat számos esetben szabálytalanul telepítették úgy, hogy csak egy vagy két oldalról lehetett megközelíteni. A mélyhűtő ládák, mélyhűtőkamrák, sütő- főző eszközök fogantyúi, illetve kezelógombjai több munkahelyen sérültek voltak.

A raktárhelyiségekben az állványok, polcok rögzítéséről több esetben nem gondoskodtak, az állványelemek terhelhetőségét nem tüntették fel, és a fémszerkezeteket az EPH rendszerbe nem kötötték be, így nem teljesültek a biztonságos anyagtárolás feltételei.

Az anyagtárolásban további veszélyeztetést okoz, hogy az árut/termékeket a közlekedési utakon tárolják.

A konyhákban az alábbi hiányosságok fordultak elő:

- a kézi vágóeszközök nem megfelelő tárolása;
- a konyhában elhelyezett mosogatómedencék aljába a törékeny edények mosogatása esetén, gumi- vagy műanyaglap nem biztosított;
- a gázpalackokat eldőlés ellen nem rögzítették;
- a forró edények megfogásához hőálló védőkesztyű nem állt rendelkezésre.

Jellemző probléma volt még az is, hogy:

- a különböző sütő, főző eszközöknél a forró felületre való figyelemfelhívás hiányzott;
- vészkijáratokat nem jelölték;
- hűtőkamra belső zárszerkezetét fluoreszcens anyagból kialakított jelzőtáblával nem látták el.

• Gépjárműjavítás

Munkabiztonság

Pozitív tapasztalat, hogy egyes márkaszervizekben jellemzően korszerű munkaeszközök állnak rendelkezésre, biztonságos keretek között történik a közúti járművek javítása, többségük ISO minősítéssel rendelkezik, javító részlegei megfelelő munkavédelmi színvonalúak.

A gépjárműjavítás, karbantartás területén a gépjárműemelő berendezések biztonságtechnikai hiányosságai jellemzőek. Közöttük a kétoszlopos csápos emelő, krokodilemelő berendezések üzemeltetési hiányosságai.

Számos esetben került megállapításra, hogy a szerelőműhelyben használt emelő berendezések (pl.: csápos emelők, ollós emelők) üzembe helyezése nem történt meg, a kockázatértékelés nem tartalmazta a munkahelyen lévő munkaeszközök (emelő

berendezések, kézi csiszolók, hegesztő berendezések) használatából származó kockázatok értékelését.

A villamos üzemű kéziszerszámok, áram-védőkapcsolók szerelői ellenőrzése, szabványossági felülvizsgálata nem minden esetben történt meg.

- **Szállítás, raktározás**

Munkabiztonság

A villamos biztonsággal kapcsolatban többször előforduló hiányosság az érintésvédelmi felülvizsgálatok elmaradása, a villamos vezetékek mechanikai sérülésnek kitett elhelyezése volt.

Az anyagmozgató gépek, berendezések vonatkozásában javuló tendenciát lehetett tapasztalni, de néhány esetben előfordultak hiányosságok is, mint például:

- csápos emelőt kezelői jogosultság hiányában használt a munkavállaló;
- a targoncák esetében az illetéktelen hozzáférés megakadályozásának a hiánya.

A raktárak kialakításának megfelelésége változó. Van olyan munkáltató, ahol a tároló rendszerek telepítését erre szakosodott cégek végzik, azok üzembe helyezése rendben megtörténik. Szakszerűtlen, balesetveszélyes tároló rendszerekkel is találkoztak a felügyelők.

Más esetekben az alábbi hiányosságok fordultak elő:

- hiányzott a targoncák polcokhoz való ütközését megakadályozó terelő lemez, korlát kialakítása;
- sérült tároló polcok;
- tároló polcrendszerek EPH rendszerbe történő bekötésének hiánya

e) Egészségügyi, szociális ellátás

- **Egészségügy**

Munkabiztonság

Az egészségügyi ellátó intézmények esetén a munkavédelmi helyzetet az intézmények anyagi körülményei, az épületek állapota jelentősen befolyásolja. Van olyan munkáltató, ahol a munkaterületek és a munkavégzés helyszínei rendezettek, valamint a közelmúltban átadott egészségügyi intézményekben, intézmény részekben mind az alkalmazott építészeti megoldások, mind az alkalmazott orvostechnikai eszközök tekintetében az ágazat jelentős fejlesztéseken esett át. A fejlesztések kapcsán lehetővé vált a szabványokban, vonatkozó jogszabályokban megfogalmazott követelmények megvalósulása. Az új, illetve felújított területek az általánosan rossz munkavédelmi helyzettel szemben jó színvonalat mutatnak.

Az anyagi nehézségekkel küzdő kórházakban azonban a kiszolgáló tevékenységet ellátók közül a karbantartó részlegek munkaeszköz állománya elavult, sok a csúszás- és botlásveszély. A felújításra nem került létesítményeknél a karbantartások elmaradtak, és az eszközökkel együtt csak hibajavításokra korlátozódtak.

Főleg villamos biztonsággal kapcsolatos hiányosságok fordultak elő, mint például:

- a gyógyászati helyiségek elektromedikai hálózatának kiépítése nem mindenhol teljes körű vagy nem megfelelő, így például a hálózatot ugyan kiépítették, de azok csatlakozóaljzatait eltérő színnel nem különböztették meg a más célra felszerelt csatlakozóaljzatoktól;
- a karbantartó részlegek villamos berendezéseinek (például asztali körfűrészgép, hegesztő berendezés) érvényes érintésvédelmi minősítő iratainak hiánya;
- a villamos hálózat érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálata megtörtént, de a villamos kéziszerszámok éves felülvizsgálata elmaradt.

A gépek használatával kapcsolatban előrelépés történt több intézményben. A kórházi gépek, berendezések, gyógyászati segédeszközök, klimatikus rendszerek dokumentált, rendszeres időszakos vizsgálatát, műszaki biztonsági ellenőrzését – többnyire külső céggel kötött szerződés alapján – általában elvégeztették.

Munkaegészségügy

Az ágazatban a kóroki tényezők teljes skálája megtalálható. Az ellenőrzött munkáltatók kockázatértékelési dokumentumai általában hiányosak voltak, nem vették számításba a biológiai és a kémiai kóroki tényezők jelenlétéből származó kockázatokat, valamint gyakran hiányzott a védőoltási szabályzat, a munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok-, illetve az egyéni védőeszköz juttatási rend szabályozása is.

A munkavédelmi dokumentációk többsége adminisztratív jellegű volt, nem tükrözte az egészségügyi ellátás során végzett tevékenységek valós veszélyeit, melynek következtében az egyéni védőeszközök biztosítása nem épült a tevékenységből, illetve a munkakörnyezetből származó kockázatokra.

A kémiai kockázatok értékelése legjobb esetben kimerült a veszélyes anyagok felsorolásában, az R/S mondatok idézésében, vagy a Biztonsági Adatlapok becsatolásában. Az exponáltak körét nem vagy hiányosan jelölték meg, a felhasznált anyagmennyiségeket nem dokumentálták. A veszélyes anyagokról vezetett nyilvántartásokat sok esetben a termékváltást követően nem aktualizálták.

• Szociális ellátás

Munkabiztonság

Az otthonok jellemzően pályázatokból, adományokból egészítették ki a fenntartásukhoz, a munkavédelmi követelmények teljesítéséhez szükséges költségek fedezését. Munkavédelmi szempontból az önkormányzatok által üzemeltetett szociális otthonok között voltak a legnagyobb különbségek. Munkavédelmi hiányosságok tekintetében a

különböző intézményekben hasonló, általában a kockázatbecsléssel összefüggő szabálytalanságokat találtunk. Súlyos veszélyeztetés nem fordult elő.

A tapasztalatok szerint a szociális intézmények egy része a munkavédelmi tevékenységet külső munkavédelmi szakember bevonásával végzi, így ezen munkáltatók munkavédelmi helyzete általában megfelelő.

A szociális ellátás területén leginkább villamos biztonsági hiányosságok (például érintésvédelmi hiányosságok) fordultak elő.

Munkaegészségügy

A korszerűbb intézményekben az ápoltak mozgatásához segédberendezéseket, a fürdetéshez fürdető székeket használtak, egyéb helyeken az ápoltak emelésekor szervezéssel (minimum két fő biztosítása) próbálják elkerülni a hát- és gerincsérüléseket.

A munkavállalók megfelelő védőeszközökkel, védőruhával el voltak látva.

Jellemző hiányosság volt az ellenőrzések során az időszakos orvosi alkalmassági vizsgálatok elmulasztása, valamint a veszélyes anyagok, illetve veszélyes keverékek nem megfelelő tárolása, a biztonsági adatlap hiánya.

f) Bányászat

Az ellenőrzött bányászati területeken a munkaegészségügyi helyzet nem változott az előző évekhez képest, viszonylag jónak mondható. A kockázatértékelést valamennyi munkáltató elvégeztette, azonban itt is előfordult, hogy ezek formálisak voltak: egészségvédelmi határértékekkel szabályozott expozíció (pl.: zaj-, rezgés-, porexpozíció stb.) fordult elő és a munkáltatók nem gondoskodtak a műszeres, munkahigiénés vizsgálatok elvégzéséről.

Az egyéni védőeszközzel kapcsolatos munkavédelmi oktatás rendszeres és dokumentált volt az ellenőrzött munkáltatóknál, a munkavállalók viselték a munkáltató által biztosított védőeszközöket. A munkavédelmi dokumentációk (pl.: egyéni védőeszközök juttatásának rendje) általában megfelelőek voltak, de a foglalkozás-egészségügyi szolgálatot a legritkább esetben vonták be azok elkészítésébe, illetve nem kérték ki annak véleményét, emiatt több esetben előfordult, hogy a dokumentum nem volt teljes körű és szakszerű (pl.: az orvosi vizsgálatok iránya és gyakorisága nem került meghatározásra), emiatt az orvosi vizsgálatok elvégzése is kétséges volt.

5. KIEMELT SZAKMAI CÉLOK ELLENŐRZÉSÉRE VONATKOZÓ TAPASZTALATOK

a) Alkalmassági vizsgálatok és a biológiai expozíciós határértékek betartottságának megállapítására irányuló, úgynevezett biológiai monitor vizsgálatok megtörténte

A munkáltatók többsége rendelkezett az orvosi vizsgálatok írásbeli szabályozásával, de azok tartalmilag az esetek többségében nem voltak megfelelőek. A fő problémát az jelentette, hogy a foglalkozás-egészségügyi orvosok nem veszik ki a részüket a dokumentumok elkészítéséből, azokat csak aláírják, holott szakmailag ők értenek hozzá. Gyakran előfordult, hogy a jogszabály mellékleteit tartalmazza a szabályozás, ebből adódóan nincs konkretizálva az adott munkáltatónál lévő munkakörökre, kóroki tényezőkre, vagyis a gyakorlatban nem alkalmazzák a jogszabályt. Sokszor nem határozzák meg a vizsgálatok irányát és gyakoriságát. Munkaegészségügyi szempontból általános tapasztalat, hogy az időszakos munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok elvégzésének időpontjait a munkáltatók szívesen „kitolják” költség takarékoság okán.

A biológiai monitorozásra kötelezett anyagok felhasználásakor, az esetek többségében az volt a jellemző, hogy azokból a veszélyes keverékekből, amelyek biológiai monitor vizsgálatra kötelezett anyagokat tartalmaztak, igen kis mennyiséget használtak fel a munkáltatók, ezért nem küldték vizsgálatra a munkavállalókat, mivel a vizsgálat elvégzése nagy költséget jelentett volna a munkáltatóknak. Általánosságban elmondható, hogy a munkáltatók igyekeztek elkerülni e vizsgálatokat, gyakran az ellenőrző hatóságok intézkedéseinek hatására került többségében erre sor.

b) Zajjal és vagy kéz-karrezgéssel járó tevékenységek ellenőrzési tapasztalatai

Általános tapasztalat volt, hogy a munkáltatók többsége egyáltalán nem foglalkozott a zaj- és rezgés expozícióval a kockázatértékelésében, annak ellenére, hogy a tevékenységük során olyan gépeket, eszközöket is használtak, amelyeknek a zaj- vagy rezgés kibocsátása meghaladta az egészségügyi határértéket.

Több helyen kellett intézkedni arra vonatkozóan is, hogy a zaj-, illetve rezgés expozíciónak kitett munkavállalókról nyilvántartást vezessenek.

Elmondható, hogy a munkáltatók a munkavédelmi oktatás során nem tértek ki az alsó beavatkozási határértéket meghaladó zajterhelésben dolgozó munkavállalók, illetve a munkavállalókat érő mechanikai rezgés expozíció valamennyi információs körére.

Tapasztalataink szerint hallásvédő eszközöket biztosítottak a munkáltatók, de mivel a zaj expozíció becslésére, mérésére gyakorta nem került sor, így több helyen nem volt egyértelmű, hogy megfelelő védelmet biztosítottak-e ezek a védőeszközök.

Rezgés elleni védőkesztyű gyakorlatilag szinte sehol sem volt biztosítva.

c) Rákkeltő anyagokkal végzett tevékenységek ellenőrzési tapasztalatai

Az ellenőrzések során gyakran találtak olyan munkáltatókat is a felügyelők, akik a rákkeltő anyagokkal végzett tevékenységet a munkavédelmi felügyelőségre nem jelentették be.

Azoknál a munkáltatóknál, amelyek részéről történt bejelentés általános tapasztalat volt, hogy a rákkeltő anyaggal foglalkoztatott munkavállalók nem teljes körét jelentették be a jogszabályban előírt adattartalommal.

A munkáltatók általában rendelkeztek kockázatértékeléssel, ugyanakkor nem vették figyelembe azt az előírást, hogy legalább két évente kötelezően kell készíteni új mennyiségi és minőségi kockázatértékelést.

Több munkáltató elvégeztette a munkahelyi légtér szennyezettségi mérést. A jegyzőkönyvek szerint gyakorta a határértékkel rendelkező és azt meghaladó (pl.: nehéz fémek) anyagok koncentrációjának kimutatására sor került, amelyet a kockázatértékelésbe nem vettek be, illetve intézkedéseket nem hoztak a kockázat kiküszöbölése érdekében.

Volt több olyan munkáltató is, aki méréssel nem határozta meg a rákkeltő anyagok légtérben lévő koncentrációját. Gyakran tapasztalható volt, hogy a rákkeltő anyagok kockázatbecslése nem tartalmazta a rákkeltők koncentrációjának a légzési zónában (személyi, teljes műszakos mintavétellel) történő méréséről a kockázatbecsléseket. Sem a munkavállaló bőrébe vagy bőrén át a munkavállaló szervezetébe felszívódó rákkeltő anyagok mennyiségének, sem a munkavállalók biológiai monitorozásának eredményeit nem értékelték.

Gyakori tapasztalat volt az is, hogy a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatót nem vonták be a kockázatértékelésbe, az egyéni védőeszköz juttatás rendjének elkészítésébe, továbbá a munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok írásbeli szabályozásába.

Még mindig találkoztak olyan munkáltatókkal, akik a munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok rendjének írásbeli szabályozásában nem határozták meg a biológiai monitoring vizsgálatok irányát és gyakoriságát, nem határozták meg azon munkaköröket, illetve a munkavállalók számát, akik olyan veszélyes anyaggal/keverékkel végezték tevékenységüket, amelyeknél e vizsgálat szükséges volt.

Általános tapasztalat volt, hogy ahol a biológiai monitoring vizsgálatokat nem szabályozták, ott el sem végeztették, illetve az orvosi alkalmassági vizsgálatok rendje általában nem tartalmazta a rákkeltő veszélyes anyagokkal való tevékenységet végzők záró vizsgálatait sem.

Gyakran előforduló hiányosság volt továbbra is az, hogy a rákkeltő expozíciónak kitett munkavállalókat a munkáltatók nem tájékoztatták írásban a foglalkoztatásról, feladatokról, oktatásról, valamint a többlet-terheléssel járó eseményről sem.

Pozitívként lehetett megállapítani, hogy szinte kivétel nélkül minden – rákkeltő anyagot használó – munkáltató rendelkezett az általa felhasznált rákkeltő anyagok/készítmények biztonsági adatlapjaival, és többségük nyilvántartást is vezetett róla.

d) Az alvállalkozói láncolat ellenőrzése az építőipar területén a munkavédelmi felelősség tekintetében

Az alvállalkozói láncolat ellenőrzése, felderítése a munkavédelmi felelősség tekintetében továbbra is nehézkes, számos esetben a szerződésekben, illetve a biztonsági és egészségvédelmi tervben nem jelölik meg, hogy a munkavédelmi előírások biztosításáért ki a felelős, vagy a szerződésben az alvállalkozót jelölték meg, mint a munkavédelmi feladatok végrehajtásáért felelős munkáltatót. A többszintű alvállalkozói láncolat miatt nehezen követhető, illetve azonosítható a szereplők munkavédelmi felelőssége.

A munkák összehangolása a gyakorlatban sokszor elmaradt, vagy a fővállalkozó az ellenőrzési kötelezettségét mulasztotta el, így előfordult, hogy olyan munkáltatók is dolgoztak egy építés-kivitelezési munkaterületen, akikről a fővállalkozó nem is tudott. Az alvállalkozói láncolat végén szereplő munkáltatók, akik a munka tényleges végzői, nem rendelkeznek munkavédelmi szakemberrel, munkavédelmi ismereteik is hiányosak.

Az összehangolás elmaradásán túl probléma az is, hogy nem mindig adják át egymásnak korrekt módon a munkaterületet.

A negatív tapasztalatokon túl azonban – az építőipar című alfejezetben említett eseteken túl – pozitív példa, hogy egy fővállalkozó szisztematikusan beépítette a gyakorlatába az alvállalkozói rendszer feltárását. Alvállalkozói szerződést csak az összehangolásért felelős személy megjelölésével kötött, a munkaterületre belépő alvállalkozók irányítóit rendszeres munkavédelmi oktatásban részesítette a biztonságos munkavégzés érdekében.

6. UTÓELLENŐRZÉSEK

Általános tapasztalat, hogy a munkáltatók kevés kivételtől eltekintve jogkövető magatartást tanúsítanak a hatósági kötelezések végrehajtásával összefüggésben. A munkáltatók döntő többsége végrehajtotta a felügyelői intézkedéseket. Gyakran már az ellenőrzés során megtették a szükséges intézkedéseket a feltárt hiányosságok felszámolására, különösen az azonnali végrehajtást elrendelő intézkedések tekintetében. Amennyiben a kötelezés

határidős volt, a munkáltatók a végrehajtás tényét sok esetben írásban jelezték a felügyelőségek felé.

Az ellenőrzések során feltárt hiányosságok megszüntetésére a nem telepített munkahelyeken is törekednek.

A kötelezések végrehajtásának elmulasztása a kisvállalkozásoknál a gyakoribb jelenség.

A végrehajtás elmulasztása miatt kevés számú eljárási bírság kiszabása volt indokolt.

7. FŐMUNKADŐN KÍVÜL VÉGZETT ELLENŐRZÉSEKKEL KAPCSOLATOS MUNKÁLTATÓI HOZZÁÁLLÁS

2011. év I. félévében főleg akció- és célvizsgálatok keretében történt főmunkaidőn kívüli ellenőrzés. A legtöbb esetben zenés szórakozóhelyek, vendéglátóipari egységek ellenőrzésére került sor társhatóságokkal együttműködve, de sor került egészségügyi intézmények és húsipari-húsfeldolgozó vállalkozások akcióellenőrzés keretében történő ellenőrzésre is.

A félév során a Felügyelőségek más esetekben is végeztek rendes munkaidőn túl ellenőrzést, például:

- súlyos munkabaleset kivizsgálása során;
- foglalkozásból eredő zajártalommal kapcsolatos bejelentés ügyében;
- a szervezett munkavégzés keretében működő színesfém hulladék felvásárló telepeken;
- pékségekben közérdekű bejelentések alapján.

A tapasztalatok szerint a munkáltatók közreműködő részvétele a jellemző.

A főmunkaidőn kívüli időben végzett ellenőrzések során lényeges eltérés nem volt jellemző a főmunkaidőben tartott ellenőrzéseknél tapasztaltakhoz képest.

A munkavédelmi ellenőrzések tapasztalatai szerint a főmunkaidőn kívüli időben a munkáltatók belső ellenőrzése kevésbé rendszeres, ezért ekkor a munkafegyelem és a munkavédelmi szabályok betartása lazul a munkavállalók részéről, amely különösen igaz az egyéni védőeszközök használata terén.

8. MUNKABALESETEK, FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSE, FOKOZOTT EXPOZÍCIÓS ESETEK

a) Munkabalesetek

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 64. § (5) bekezdése, valamint a végrehajtásáról szóló 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet (továbbiakban: R.) 7. § (1)

bekezdése szerint a munkáltató a súlyos munkabalesetet köteles azonnal bejelenteni a baleset helyszíne szerint illetékes munkavédelmi felügyelőségnek.

A munkáltató az R. 9. § (1) bekezdése b) pontja alapján a halált, illetve a három napot meghaladó munkaképtelenséget okozó munkabalesetről a munkabaleseti jegyzőkönyvet a munkabaleset helyszíne szerinti illetékes munkavédelmi felügyelőségnek a tárgyhót követő hónap 8. napjáig köteles megküldeni. Ezen jogszabályi rendelkezés miatt az I. félévi munkabaleseti statisztika a Jelentés elkészítésének időpontjáig még nem áll rendelkezésre.

A jogszabályi előírásoknak megfelelően 2011. év I. félévében 73 súlyos munkabalesetet (3. számú táblázat) jelentettek a területileg illetékes munkavédelmi felügyelőségekre.

A 2010. év hasonló időszakához képest kevesebb súlyos munkabalesetet jelentettek be.

A Felügyelőségek az azonnali bejelentésre kötelezett súlyos munkabalesetek kivizsgálását azonnal megkezdték, függetlenül attól, hogy az munkaidőben vagy azon kívül történt.

3. számú táblázat

Bejelentett súlyos munkabalesetek száma a sérülés mértéke szerinti megoszlásban

2011. január 01. – június 30.

Megye / Sérülés mértéke	Halálos	Élet- veszélyes	Súlyos csonkolásos	Súlyos összesen
Főváros	3	2	1	6
Baranya	0	0	0	0
Bács-Kiskun	1	2	2	5
Békés	6	0	0	6
Borsod-Abaúj-Zemplén	4	6	0	10
Csongrád	2	0	1	3
Fejér	3	2	2	7
Győr-Moson-Sopron	2	0	0	2
Hajdú-Bihar	4	1	1	6
Heves	0	0	1	1
Komárom-Esztergom	2	2	1	5
Nógrád	1	0	0	1
Pest	5	1	1	7
Somogy	3	1	0	4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	1	0	0	1
Szolnok	0	2	0	2
Tolna	2	0	0	2
Vas	2	0	0	2
Veszprém	0	0	1	1
Zala	1	0	1	2
Összesen	42	19	12	73

A táblázat kizárólag azokat a bejelentett súlyos munkabaleseteket tartalmazza, amelyek kivizsgálását a bejelentés után a felügyelőségek megkezdték. A kivizsgálás eredményeként a táblázatban szereplő adatok még változhatnak.

A munkáltatók munkabaleset kivizsgálási tevékenységében jelentős változás nem történt. A munkabalesetet előidéző összes tárgyi és személyi okot, tényezőt többnyire nem tárják fel. A jogszabályban előírt, a munkabaleseti jegyzőkönyvek beküldésére vonatkozó határidőt a munkáltatók jelentős része nem tartja be. Sokszor kellett intézkedni az úgynevezett „A” jelű módosító jegyzőkönyvek megküldésére, valamint a hibásan vagy hiányosan kitöltött munkabaleseti jegyzőkönyvek korrigálására.

b) Foglalkozási megbetegedések, fokozott expozíciós esetek

2011. január 1-jétől 2011. június 30. napjáig a munkavédelmi hatóság összesen **191** bejelentett **foglalkozási megbetegedés gyanúját** és **49 fokozott expozíciós esetet** vizsgált ki, majd ezt követően továbbította a bejelentést a vizsgálati dokumentációkkal együtt az Országos Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Intézet (OMFI) részére a bejelentés teljes körűségének és szakmai megalapozottságának elbírálása céljából.

Bejelentett és a munkavédelmi felügyelőségek által kivizsgált foglalkozási megbetegedés gyanúját feltételező esetek alakulása kóroki tényezők szerint

2011. január 1-június 30.

	Kémiai kóroki tényezők		Fizikai kóroki tényezők		Biológiai kóroki tényezők		Nem optimális igénybevétel, pszichoszociális ergonómiai tényezők		Összesen	
	ffi (fő)	Nő (fő)	ffi (fő)	Nő (fő)	ffi (fő)	Nő (fő)	ffi (fő)	Nő (fő)	ffi (fő)	Nő (fő)
Győr-Moson-Sopron			1						1	
Vas			6		1				7	
Zala	1		2						3	
Fejér	1	1			1	2	1		3	3
Komárom-Esztergom	4	1	1				1		6	1

	Kémiai kóroki tényezők		Fizikai kóroki tényezők		Biológiai kóroki tényezők		Nem optimális igénybevétel, pszichoszociális ergonómiai tényezők		Összesen	
	ffi (fő)	Nő (fő)	ffi (fő)	Nő (fő)	ffi (fő)	Nő (fő)	ffi (fő)	Nő (fő)	ffi (fő)	Nő (fő)
Veszprém	1					1			1	1
Baranya	30	2	17				5		52	2
Somogy										
Tolna			2						2	
Főváros	2	7	1			4		2	3	13
Pest	1	3	2	1		1	1	2	4	7
Borsod-Abaúj-Zemplén	1	2	18		8	25		1	27	28
Heves			4		1	1	1	1	6	2
Nógrád	1								1	
Hajdú-Bihar	3				1	4			4	4
Szabolcs-Szatmár-Bereg						2				2
J-N-Szolnok						4				4
Bács-Kiskun							1	1	1	1
Békés										
Csongrád						2				2
Összesen	45	16	54	1	12	46	10	7	121	70

9. MÁS HATÓSÁGOKKAL VÉGZETT ELLENŐRZÉSEK

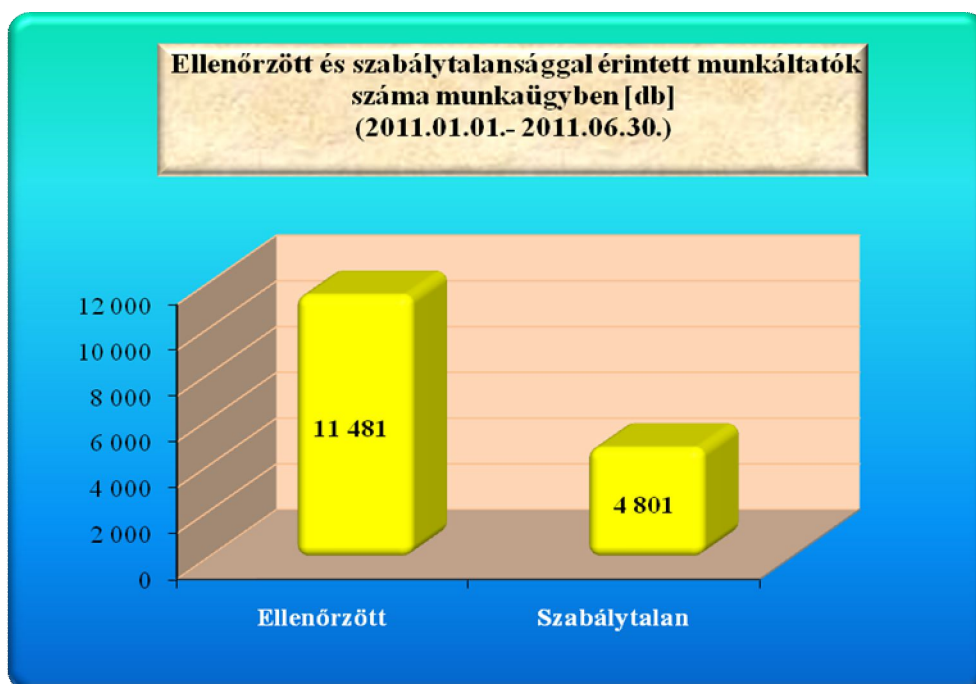
A jelentés időszakban a Felügyelőségek több alkalommal vettek részt társhatóságokkal közösen megtartott ellenőrzésen.

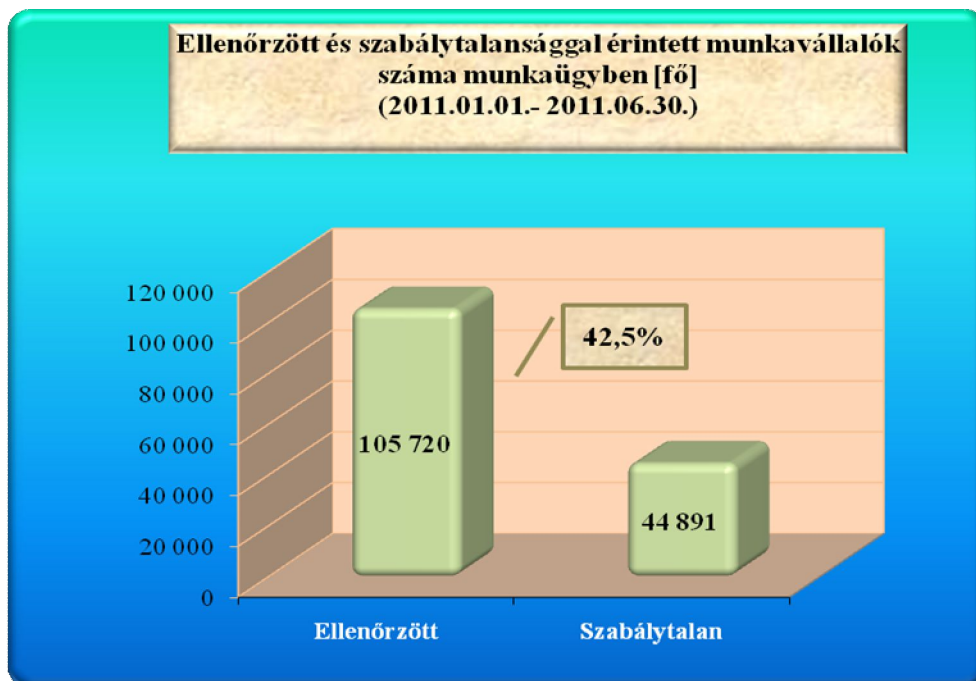
Társhatósági ellenőrzés keretében került lebonyolításra:

- Az Európai Unió tagállamainak részvételével szerveződött RAILPOL nemzetközi szervezet kezdeményezése alapján a vasúti közlekedés és áruszállítás biztonságának fokozása érdekében – a nemzetközi rendőri akcióellenőrzés keretében – a színesfém átvevő telephelyek ellenőrzése;
- A Magyarországon szabálytalanul tartózkodó, nem EU tagállam országaiból érkező és itt munkát végző személyek esetén a munkavégzés biztonságának ellenőrzése a „MITRAS” akció ellenőrzése;
- Az év elején bekövetkezett diszkó-baleset után elrendelt szórakozóhelyek társhatósági célvizsgálata;
- Húsipari-húsfeldolgozó vállalkozások – Húsvétal összefüggő tevékenységének – akcióellenőrzése.
- „Egészségügyi- és szociális intézmények ellenőrzése” című országos munkavédelmi akcióellenőrzés;

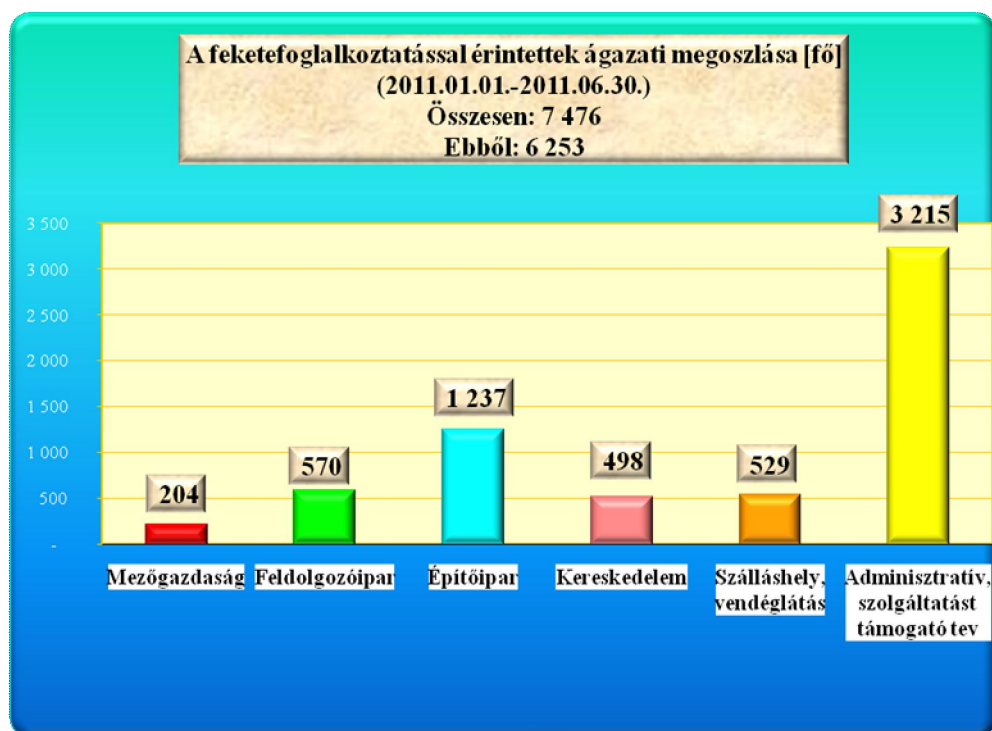
II. A munkaügyi ellenőrzések tapasztalatai 2011. I. félévben

2011. első félévében a munkaügyi hatóság **11 481 munkáltatót** ellenőrzött. A vizsgálatok a **munkáltatók 42 %-ánál találtak munkaügyi jogsértéseket**, amelyek az ellenőrzésbe vont **munkavállalók (105 720 fő) 42 %-át érintették**. E jogsértési arányok kedvező változást mutatnak a tavalyi év hasonló időszakához képest, figyelemmel arra, hogy 2010. január-június között a jogsértési arány 50 %, ill. 52 % volt. Ezek a jogkövetési magatartás javulását is mutató eredmények többek közt a munkaügyi hatóság – a súlyos jogsértésekre fókuszáló és az alapvető munkavállalói jogok érvényre juttatását célzó - következetes ellenőrzési tevékenységének is köszönhetőek. Mindemellett megfigyelhető a munkáltatók körében a foglalkoztatási kultúra javulása és a jogszabályi rendelkezések alaposabb ismerete.

Csökkenő mértékű és már nem is a leggyakoribb szabálytalanság az egyebekben nemzetgazdasági szinten jelentős károkat okozó **feketefoglalkoztatás**: az összes főbb munkaügyi jogsértés **16 %-át** teszi ki a munkaszerződés és bejelentés nélküli munkavégzés, ideértve az egyszerűsített foglalkoztatás bejelentés nélküli esetét is (7 476 főt érintően). 2010. év azonos időszakához képest 2011-ben átrendeződött a feketefoglalkoztatás ágazati megoszlása.

A 2011. első félévében a **feketemunkások 19 %-a** esett az **építőipari** vállalkozásokra, megközelítőleg összhangban azzal, hogy az ellenőrzések 14 %-a az építőiparban volt. Ez 2010. első félévéhez mérve csökkenést jelent, mely összefüggésben van a gazdasági válság által jelentősen sújtott építőipar helyzetével.

A **feldolgozóiparban** tevékenykedő munkáltatók „bejelentési kedve” kis mértékben romlott. 2010. év első hat hónapjában a feketefoglalkoztatás 5 %-a erre az ágazatra esett, míg **az idén** ez az arány **már 8-9 %**. Az **ellenőrzési arány** a 2010. első félévhez képest 1 százalékponttal nőtt, azaz elérte a 10%-os mértéket.

A **személy- és vagyonvédelmi tevékenységet** ellátó munkáltatók ellenőrzési aránya a tavalyihoz képest nem változott (11 %), összefüggésben azzal a ténnyel, hogy a jogkövető foglalkoztatási morál - a tavalyi évhez hasonlóan - e munkáltatói körben mutatta a legkedvezőtlenebb képet. Ez az ágazat foglalkoztatta 2011. első félévére a **feketemunkások közel 40 %-át**, ezzel a munkaszerződés és bejelentés nélküli munkavégzés itt ölti a legnagyobb méreteket (megelőzve az építőipart).

A **kereskedelmi vállalkozások esetében is kedvezőtlen változás tapasztalható** a munkaszerződés és bejelentés nélküli munkavállalók száma tekintetében. A tavalyi év első hat hónapjában ez az ágazat adta a **feketemunkások** alig 5 %-át, idén ez az arány **7%**. Minden negyedik vizsgálatot a munkaügyi hatóság a kereskedelemben folytatott le.

A **vendéglátásban** a korábbi évekhez képest szintén nagyobb arányú volt a bejelentés nélküli foglalkoztatás (**9 %**), amely azonban annak figyelembe vételével, hogy az ellenőrzések 20 %-a ebben az ágazatban volt, viszonylag kedvező arálynak mondható.

A tavalyi évhez képest csökkent a **szabadsággal** kapcsolatos jogsértések köre (2010. I. félév: 8 119 fő; 2011 I. félév: 7 199 fő), ami hozzávetőlegesen 11 %-os csökkenést jelent. Ezzel együtt ez a jogsértés a legtipikusabb szabálytalanságok közé tartozik, figyelemmel arra is, hogy az összes főbb jogsértés 15%-át e szabályszegések jelentik. A **munkaidővel, pihenőidővel**, összefüggő szabálytalanságok az előző év azonos időszakához képest jelentős csökkenést (a főbb jogsértések alig 9%-a), a **rendkívüli munkavégzéssel** kapcsolatos jogsértések némi növekedést mutatnak, de így is csak a súlyosabb szabályszegések 2%-át teszik ki

A **munkaidő és pihenőidő szabályainak megszegését** gyakorta próbálják a munkáltatók a **munkaidő-nyilvántartás hiányával**, vagy adatainak **valótlan rögzítésével leplezni** (megközelítőleg 10 000 főt érintően, ami azt jelenti, hogy a jogsértések közül minden ötödik a nyilvántartással kapcsolatos valamely szabálytalanság volt).

A kötelező legkisebb munkabér szabályainak nyílt megsértése változatlanul ritka (az összes főbb szabálytalansággal érintett munkavállaló **3 %-a**), de az írásba foglalt, visszaellenőrizhető tartalmú **bérelszámolás biztosításával kapcsolatos** hiányosságok, valamint a **határidőben történő bér és pótlékfizetéssel összefüggésben** megállapított jogsértések mértéke elérte az összes szabálytalanság **22 %-át**.

A 2011. első félévében feltárt jogsértéseket elkövető **4 801 munkáltató** közül **3 326 vállalkozással szemben** alkalmazott a munkaügyi hatóság **munkaügyi bírságot** – azaz a szabálytalan munkáltatók több mint 2/3-ával szemben - összesen **710 799 000 Ft**

összegeben, amely a korábbi évekhez mérten jelentős csökkenést jelent. A munkaügyi hatóság az utóbbi időszakban a munkáltatókkal szemben leginkább a súlyos munkaügyi jogsértések elkövetése esetén szabott ki munkaügyi bírságot, több ízben szabálytalanság megszüntetésére kötelezéssel (574 db), illetve figyelemfelhívással (1 053 db) élt. A munkaügyi bírsághatározatok kiugró aránya egyértelműen a 2009. évi törvénymódosítással magyarázható, amely - a döntéshozó mérlegelési jogkörét leszűkítve - **kötelező bírságalkalmazást** írt elő a legsúlyosabb szabálytalanságok jogkövetkezményeként, amely szabályozás 2011. augusztus 1-jétől módosult.

1. Az ellenőrzések összesített tapasztalatai

a) Építőipar

2011. első félévében a munkaügyi ellenőrzések 14 %-át a felügyelők ebben az ágazatban tartották (1 613 db). A jogsértő munkáltatók által elkövetett szabálytalanságok (elsősorban bejelentés nélküli foglalkoztatás) súlya – többségében - még mindig munkaügyi bírság kiszabását indokolja (a 686 db - ágazatot érintő - intézkedésből 471 db / 116 360 000 Ft munkaügyi bírság).

Az építőipar tekintetében az előző negyedévekhez képest némi fellendülés figyelhető meg. Az év eleji változékony időjárás ellenére egyre több építkezés indul meg, ezek többnyire nagyberuházások. Ettől függetlenül **érezhető a gazdasági válság hatása**, melyből kifolyólag a korábban (szabálytalanul) foglalkoztatott munkaerő egy része felszabadult, így a munkavállalók egy része ténylegesen „eltűnt”. Tendenciaként állapítható meg, hogy egy bizonyos szintig, amíg az alvállalkozói lánc egyértelműen nyomon követhető, a feketemunka csak elvétve fordul elő. A fővállalkozók jellemzően azokat a gazdasági társaságokat részesítik előnyben, amelyek rendezett munkaügyi kapcsolatokkal rendelkeznek, valamint az elvállalt feladatra megfelelő létszámmal és szakértelemmel rendelkeznek. Az építőipari ágazatban tevékenykedő nagyobb cégek – megfelelő apparátus birtokában – különös gondot fordítanak a szabályos foglalkoztatás fenntartására. A szaktudást, felszereltséget (nagy értékű gépeket) nem igénylő egyszerű segédmunkákat általában alvállalkozóik végzik, a szabálytalan foglalkoztatás jellemzően utóbbi csoportnál fordul elő.

Az építőipari ágazatban a munkáltatók **az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló 2010. évi LXXV. törvény** 2010. augusztus 1-jétől történő hatályba lépését követően e foglalkoztatási forma helyett sokszor inkább részmunkaidőben, általában heti 20 órában történő foglalkoztatásra jelentik be a munkavállalóikat, mely sok esetben teljes munkaidőben történő munkavégzést leplez.

Az ellenőrzési tapasztalatok szerint a munkáltatók változatlanul többször próbálkoznak azzal a megoldással, hogy **nem a munkavállalók által megjelölt gazdasági társaság**

formájában, hanem magánszemélyként kívánják „vállalni” a szabálytalanságot. A „magánszemély” ügyfeleket a felügyelők a munkaügyi dokumentumok összevetésével (vállalkozói szerződések, munkaidő-nyilvántartás, építési napló, stb.) szűrik ki.

Évek óta változatlanul **gyakori hivatkozási alapként jelenik meg a jogsértés nem szándékos elkövetése.** Sok esetben hivatkozik arra a munkáltató, hogy a jogszabályokat ismerik, de azt a gyakorlatban túl bonyolult végrehajtani. Ez a hivatkozás például az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény hatályba léptetése után és azzal összefüggésben mindennapossá vált.

A társhatósági jelenlét továbbra is indokolt ebben az ágazatban, különösen a rendőrség segítsége elengedhetetlen az ellenőrzési területek biztosítása céljából. **A társhatóságokkal való együttműködésre** kiemelt hangsúlyt fektetett idén is a munkaügyi hatóság, az ellenőrzések során a legtöbb alkalommal a rendvédelmi szervek munkatársai működtek közre.

Az építőiparban az adatok a valós eredményeket, ill. arányokat azért nem tükrözik teljes egészében, mert a fekete foglalkoztatással legjobban „fertőzött” ágazatokban a munkaviszony megállapítása **esetén más szabálytalanságra** (például a kollektív szerződésben előírt bér hiánya) **nincs lehetőség intézkedni.**

Például: A munkaügyi felügyelők - névtelen közérdekű bejelentés alapján - ellenőrzést tartottak egy kft. tatabányai munkavégzési helyén, ahol a munkavégzés közben talált foglalkoztatottak nyílászárót cseréltek. Bizonyítást nyert, hogy mindkét munkavállaló a munkáltatóval szóban állapodott meg a munkavégzésről, amely tényt nyilatkozatában a munkáltató is megerősítette. A foglalkoztatással kapcsolatosan mind a munkáltató, mind a munkavállalók szándéka az volt, hogy a munkavállalók 1 hét próbaidő után kerülnek bejelentésre és kötik meg írásban a munkaszerződést. A Munkáltató a foglalkoztatással összefüggő bejelentési kötelezettségét az ellenőrzés megkezdéséig nem teljesítette. Munkaügyi bírság került kiszabásra.

b) Mezőgazdaság

A mezőgazdasági ágazatra az első félévben az ellenőrzések 3 %-a esett (358 db); összesen 181 intézkedést hoztak a felügyelőségek, ebből 99 munkáltatóval szemben 33 575 000 Ft összegben kellett a munkaügyi bírság eszközével élni, amely lényegesen alacsonyabb az előző években kiszabott bírságok mennyiségénél és összegénél.

A mezőgazdasági ágazatban az Efo tv. hatályba lépése óta a foglalkoztatás leginkább egyszerűsített foglalkoztatás keretében történik.

Például: A Marcali Rendőrkapitányságtól érkezett megkeresés alapján indult ellenőrzés egy Somogy megyei őstermelőnél, aki 1 főt írásba foglalt munkaszerződés és az elsőfokú állami adóhatóság irányába történő bejelentés nélkül foglalkoztatott 2008.04.01. napjától 2008.06.01. napjáig, továbbá 2010.06.29. napjától 2010.09.06. napjáig. A szabálytalansággal érintett munkavállaló 2010.09.09. napján a Marcali Rendőrkapitányság hivatalos helyiségében tett feljelentésében elmondta, hogy juhász, állatgondozó munkakörben 2008.04.01. napjától végzett munkát egy közeli tanyán, a munkavégzés az állatok ellátásához igazodott. A munkavégzés feltételeit a tanyán jelen lévő őstermelővel egyeztette, aki a munkavégzése során ellenőrizte, irányította tevékenységét, biztosított részére szállást és étkezést. Szabálytalan foglalkoztatás miatt a munkáltatóval szemben munkaügyi bírság került kiszabásra.

c) Kereskedelem és vendéglátás

A vizsgálatok 46 %-a esett erre a két ágazatra, mivel az elmúlt időszakban lefolytatott akcióellenőrzések (pl. West Balkán tragédiát követő társhatósági ellenőrzések) a szektort fokozottan érintették. Az összesen 3 234 intézkedés 48 %-a (1 540 db) volt munkaügyi bírság összesen 169 849 000 Ft összegben.

A súlyos jogsértések közül jellemző szabálytalanságként jelent meg a munkaszerződés, illetve bejelentés nélküli foglalkoztatás, valamint a munkaidő-nyilvántartás hiánya vagy hiányos vezetése. A tapasztalatok alapján elmondható e két ágazatról, hogy a munkáltatók alkalmaznak egy minimális számú bejelentett munkavállalót, majd a további munkaerőigényüket egyszerűsített foglalkoztatás keretében alkalmazott vagy „csak éppen beugrottam” kiegészítővel igyekeznek pótolni.

Például: Az eljáró munkaügyi felügyelők ellenőrzést tartottak egy élelmiszerboltban, melynek során megállapítást nyert, hogy a kereskedelmi egységet működtető kft. 2005. április 9-től (az ellenőrzés időpontjában több éve) írásba foglalt munkaszerződéssel foglalkoztatott - boltvezető-helyettes munkakörű-munkavállalóját EMMA és OEP bejelentés nélkül foglalkoztatta. A munkáltatóval szemben munkaügyi szabálytalanság megszüntetésére kötelező és munkaügyi bírságot kiszabó határozat került kiadmányozásra. A bejelentésre történő kötelezés utóellenőrzése során megállapítást nyert, hogy a munkáltató - az ellenőrzést ill. a határozat kiadmányozását követően - legalizálta a jogviszonyt, mivel bejelentette a munkavállaló munkaviszonyát az adóhatóság felé, a tényleges (2005. április 9.) munkaviszony kezdettel.

d) Feldolgozóipar

A munkaügyi felügyelők ebben az ágazatban tartották az ellenőrzések 8-9 %-át (1147 db). Az ágazatra jellemző jogsértő munkaügyi gyakorlatot tükrözi az összesen 612 intézkedés,

amely miatt 350 munkaügyi bírság került kiszabásra (107 960 000 Ft). A munkaügyi ellenőrzés szempontjából iparági sajátosságnak mondható, hogy a feltárt szabálytalanságok az esetek számottevő részében nagyobb munkavállalói csoportot érintenek.

A bejelentés nélküli foglalkoztatás változatlanul nem jellemző, ezzel szemben a **munkaidővel, pihenőidővel és ezek nyilvántartásával kapcsolatos jogsértéseket** jelentős arányban követik el a feldolgozóiparban tevékenykedő vállalkozásoknál dolgozó munkavállalók hátrányára. Az ágazatra ugyancsak jellemzőek még a **munkabér kifizetésével és a szabadság kiadásával összefüggő szabályszegések**.

Például: Közérdekű bejelentés alapján munkaügyi ellenőrzést tartottak a felügyelők egy tatabányai feldolgozóipari kft. telephelyén, ahol beléptető rendszer működik, mely egyben a munkaidő-nyilvántartás is. A kft. az alkalmazottak foglalkoztatása során 4 féle munkarendet alkalmaz. Két munkaterületen megszakítás nélküli, 4 műszakos munkarend van, ahol a munkavállalók a munkanapjaikon 12 órát dolgoznak. 2 nap munkavégzés (06.00 h- 18.00 h-ig) után 2 pihenőnap, majd 2 nap munkavégzés (18.00 h – 06.00 h-ig) váltakozásával. 2011. március 14-én a 18 órától dolgozó munkavállalókat a munkáltató éjfélkor kiléptette, „kilépésre” kötelezte a rendszerből. A nyilvántartás alapján 24 órakor a munkaidő befejeződött, azonban a „kilépett” dolgozók a munkaterületen tovább dolgoztak. Visszalépni nem engedte őket, illetve egyes munkavállalók szerint a rendszer nem is engedte meg a belépésüket, valószínűleg ki volt kapcsolva. A munkavállalók ténylegesen 2011. március 14-én 18 órától 2011. március 15-én 06 óráig dolgoztak. A nyilvántartó rendszerben a 2011. március 15-ei munkaszüneti napon történő munkavégzés nem került rögzítésre. A szabálytalansággal érintett munkavállalói létszám 44 fő.

e) Nyomozási és biztonsági tevékenység

Az ellenőrzések 11 %-a érintette ezt az ágazatot (1 269 db) 690 db intézkedéssel. A szabálytalanságok súlyát jól mutatja, hogy az összes munkaügyi bírság negyedét ebben az ágazatban szabták ki, több mint 170 millió forint összegben.

A telephelyenkénti többszöri ellenőrzések alapján megállapítható, hogy a **bejelentés nélküli foglalkoztatás** mellett e munkáltatói kör sokszor **más munkaügyi szabályt sem tart be**. A helyszíni ellenőrzéskor munkaidő-nyilvántartást, szolgálati naplót sem tudnak a vállalkozások bemutatni. Ezáltal a munkaidőre, rendkívüli munkavégzésre, a szabadság kiadására vagy a pótlékfizetési kötelezettségre (stb.) vonatkozó munkaügyi szabályok betartásának vizsgálata jelentős nehézségekbe ütközik. A **nem jogszabálykövető munkáltatók sok esetben a hatóság munkáját akadályozzák**, a munkaügyi eljáráshoz az ellenőrzési helyszíneken nem tanúsítanak együttműködő magatartást: a kért dokumentumokat nem mutatják be, az idézéseken nem jelennek meg, az eljárást befejezését késleltetik.

A munkáltatók, munkavállalók a **rendőrségtől** inkább tartanak, ezért általában a fennálló utólagos adatszolgáltatási kötelezettségének eleget tesznek. Tekintettel arra, hogy a rendőrség a Ket. szabályait használja, a szokásos jó kapcsolaton felül a belföldi jogsegély viszonylag egyszerű szabályait is lehet alkalmazni a nyilvántartásokhoz való hozzáférés során, mely a munkaügyi hatóság munkáját nagyban könnyíti.

Az ágazatra **jellemző** foglalkoztatási gyakorlat alapján rendszeresen találkoznak a munkaügyi felügyelők **alvállalkozói láncolatok** sorával. A munkaügyi ellenőrzést sokszor teljesen ellehetetleníti, hogy az alvállalkozó cégeket helyből már „bukásra” alapítják, ezek a munkáltatók bizonyos bírságösszeg felhalmozása után eltűnnek vagy megszűnnek. Több alkalommal előfordult már, hogy az eljárás lefolytatása során egy másik személynek (jellemzően külföldi állampolgárnak) a **gazdasági társaságot eladják** – kibújva ezzel az eljárás során megállapított szabálytalanságok elkövetése következményeként kiszabott bírság megfizetése alól. A „problémás” ügyek többsége elhúzódik, mert a foglalkoztatás kapcsán megnevezett munkáltatók – az alvállalkozói lánc alján - gyakorlatilag elérhetetlenek, a postai küldeményeket a hatóság „nem kereste”, „ismeretlen helyre költözött”, „címezett ismeretlen” jelzéssel kapja vissza.

Például: A felügyelők egy kft. telephelyén a biztonsági szolgálat tekintetében tartottak munkaügyi ellenőrzést. A vagyonvédelmi feladatokat 2011. május 12-től fővállalkozóként egy kft. látta el. A munkavégzés közben talált munkavállaló és a telephelyen lévő cég vezetője nem tudta megmondani, hogy alvállalkozót vett-e igénybe a munkáltató a vagyonvédelmi feladatok ellátásához. Az ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a munkavégzés közben talált munkavállaló szóbeli megállapodás alapján végzett munkát, főállásban pedig alkalmazott a közeli büntetés-végrehajtási intézetben, az ellenőrzés napján pihenőnapját töltötte.

2. Utóellenőrzés

Utóellenőrzés keretében elsősorban a munkajogviszony fennállását megállapító és bejelentésre kötelező határozatok teljesítését vizsgálta a munkaügyi hatóság. Ha a munkáltató a határozati kötelezést nem teljesítette, az esetek többségében ez eljárási bírság kiszabásával jár. A bejelentések többsége ugyan továbbra is csak egy napos, de egyre gyakoribbak a hosszabb időszakra történő bejelentések is, illetve az is, hogy a munkáltató a **„feketefoglalkoztatással” érintett összes munkavállalóját bejelenti az illetékes adóhatósághoz.**

Problémát jelenthet az is az utóellenőrzés során, hogy annak időpontjában a munkáltató már felszámolási, törlési eljárás alatt áll. Az **„eltűnő” cégek** esetében a munkaügyi hatóság jelzéssel él rendőrség, illetve ügyészség irányába.

Az utóellenőrzések során többször tapasztalható, hogy a munkáltató adószámát az APEH, illetve a NAV felfüggesztette vagy a **társaság felszámolás alatt van**, a felszámoló a cég irataival nem rendelkezik, azt a korábbi tulajdonos nem bocsátotta a felszámoló rendelkezésére, aki az érintett – határozatunk alapján bejelentési kötelezettség alá eső –

munkavállaló bejelentéshez szükséges adatait nem ismeri. A bejelentést nem tudja teljesíteni, a határozatban foglaltakat nem tudja végrehajtani.

Az utóellenőrzések során a jogerőre emelkedett, feketefoglalkoztatás tárgyában kiadmányozott döntések alapján 6 754 fő munkavállaló jogviszonyának rendezése volt vizsgálható, mely létszámból 5 275 fő (78 %) utóellenőrzésére került sor.

A jogerőre emelkedett, feketefoglalkoztatás tárgyban kiadmányozott határozatok alapján 1 389 munkáltató volt vizsgálható utóellenőrzéssel, mely létszámból 1 121 munkáltató utóellenőrzése (81 %) teljesült.

3. Rendkívüli munkavégzés, szabadság ellenőrzése

A munkaügyi ellenőrzések során sok esetben nehézséget okoz a rendkívüli munkavégzés és az ellentételezés hiányának bizonyítása, mivel a munkavállalók sem segítik a munkaügyi felügyelők munkáját, nem tesznek feltáró jegyzőkönyvi nyilatkozatot. Sokszor érezhető, hogy a munkavállalók állásukat féltve nem merik elmondani az őket érintő – csupán együttműködésükkel feltárható - munkaügyi szabálytalanságokat **a munkáltató megtorlásától félve**.

A munkáltatók a szabadság kiadásával összefüggésben általában vezetnek valamilyen formában nyilvántartást, hosszabb időszak vizsgálata esetén - a tényfeltáró nyilatkozatokon kívül - a munkaidő-nyilvántartás összevetésével bizonyítható a **szabadság tárgyévi kiadásának elmulasztása**, jellemzően azonban csak pár napot érintően.

A leggyakoribb szabálytalanság a jogszabályban előírt időpontig ki nem adott szabadsággal kapcsolatos, de az ellenőrzések tapasztalatai szerint volt példa a pénzben megváltott szabadságra, és arra is, hogy a munkavállalók egyáltalán nem rendelkeztek a szabadságukkal, hanem kénytelenek voltak a munkáltató által meghatározott időpontokban a szabadságot kivenni.

Például: 2011. március 29. napján munkaügyi ellenőrzést tartottak a felügyelők egy hulladékgyűjtéssel foglalkozó kft. telephelyén. Az ellenőrzéssel érintett munkavállalói létszám 16 fő volt. Az ellenőrzés során a munkaügyi hatóság az alábbi szabálytalanságokat állapította meg: a munkáltató 1 fő nehézgépkészítő és 15 fő betanított munkás munkakörű foglalkoztatott vonatkozásában nem tett eleget teljes körűen a tájékoztatási kötelezettségének, 5 fő betanított munkás esetében késve tett eleget bejelentési kötelezettségének, 1 nehézgépkészítő és 7 betanított munkás munkakörű munkavállaló esetében nem adta ki a szabadságot az esedékesség évében. A foglalkoztató az eljárás folyamán az elmaradt szabadságokat 1 fő kivételével kiadta, illetve a tájékoztató hiányosságait megszüntette.

4. Társhatósági ellenőrzések

A **társhatóságok közreműködésével** 2011. első félévében **4 276 munkaügyi ellenőrzés** zajlott, ez az összes vizsgálat közel **több mint harmada**. A társhatósági ellenőrzések közül minden ötödiknél működtek közre a rendészeti szervek. A bejelentés nélküli foglalkoztatás visszaszorításában kiemelt szerepet játszó adó- és vámhatósággal, valamint a

fogyasztóvédelmi hatósággal és az ÁNTSZ közreműködésével több, mint 1231 vizsgálatot folytatott le a munkaügyi hatóság a vizsgált időszakban.

A húsipari – húsfeldolgozó vállalkozások vonatkozásában 2011. április 5-7. között tartott akcióellenőrzés keretében a felügyelőségek és a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal területi szervei **a vizsgálatok közel felét közösen tartották**. A társhatósági ellenőrzések többnyire zökkenőmentesen és hatékonyan zajlottak, előre egyeztetett helyszínen és időpontban.

5. Főmunkaidőn kívül végzett ellenőrzések

A főmunkaidőn kívüli ellenőrzések csak indokolt esetben kerülnek elrendelésre, jellemzően a **vendéglátás, sütőipar**, valamint a **személy-és vagyonőrök ellenőrzése** mellett a **mezőgazdaság** (különösen az idénymunka) és **az építőipar** (kisebb építkezések, határidős projektek) vizsgálata hozhat eredményt a rendkívüli munkavégzés keretében lefolytatott ellenőrzések kapcsán. A főmunkaidőn kívüli ellenőrzések szigorúan előre tervezéshez kötöttek, vagy a rendes munkaidőben lefolytatott ellenőrzések folytatásait képezik, vagy közérdekű, illetve panaszbejelentések nyomán kerülnek lefolytatásra.

A korábbi évek tapasztalatai alapján a munkaügyi hatóság az idei év első felében is több ellenőrzést tartott főmunkaidőn kívül, melyek **többségében eredménnyel is jártak**, ugyanis a munkáltatók körében egyre inkább elterjedt az a felfogás, hogy mivel a hatóságok munkaidőn kívül nem kifejezetten „aktívak”, ezért lehetőség van ezekben az időszakokban szabálytalan foglalkoztatási gyakorlat folytatására. A munkaügyi felügyelők ebben az időszakban végzett ellenőrzéseik során a legtöbb esetben „feketefoglalkoztatással” találkoztak.

A munkáltatók sok esetben **nehezítik a munkaügyi ellenőrzések lefolytatását** a telephelyek bekerítésével és a felügyelők beengedésének megtagadásával, illetve akadályozásával („a főnök azt mondta, hogy amíg ő engedélyt nem ad erre, addig ide nem jöhet be senki”).

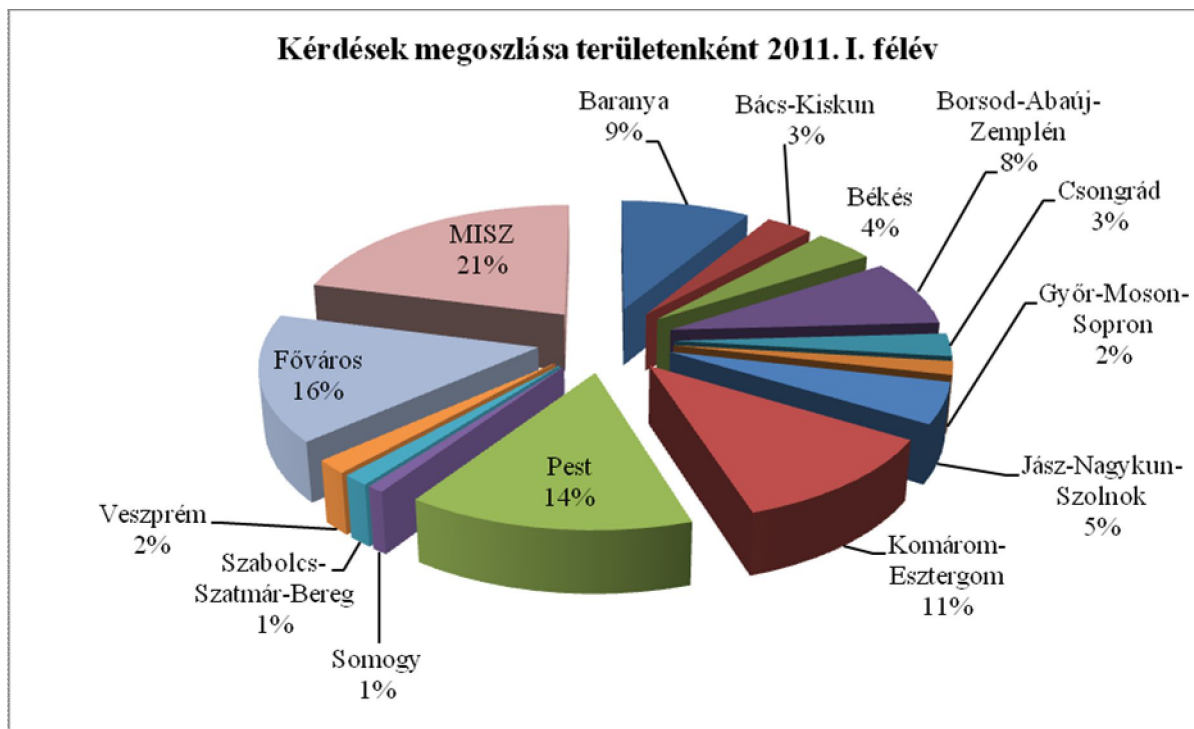
A munkavállalók kiszolgáltatottságának csökkentése és érdekeik védelme szempontjából is fontos, hogy a munkaügyi felügyelők hivatali főmunkaidőn kívül is megjelenjenek a kiemelt építkezéseken, nagyobb munkaterületeken. Az elrendelés során a súlyos szabálytalansággal érintett területekre, az építőipari, mezőgazdasági, vendéglátó-ipari ágazatra koncentrált a hatóság. Bizonyos munkavállalói csoportok, pl. a vagyonőrök foglalkoztatása is eredményesebben vizsgálható a reggeli és esti műszakváltáskor. A munkaügyi felügyelők rendkívüli munkavégzésének elrendelésére gyakran **panasz vagy közérdekű bejelentés** kivizsgálása miatt volt szükség.

III. A Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat 2011. I. félévi eredményei

Az OMMF Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat munkatársaihoz 2011. I. félévében összesen 22261 kérdést intéztek az érdeklődők. A megyékben dolgozó 17 területi munkavédelmi tanácsadó 17593 kérdésre adott információt, míg az ingyenesen hívható zöld számon a Munkavédelmi Információs Szolgálat (MISZ) munkatársai 4668 esetben nyújtottak segítséget az érdeklődőknek. (1. sz. táblázat)

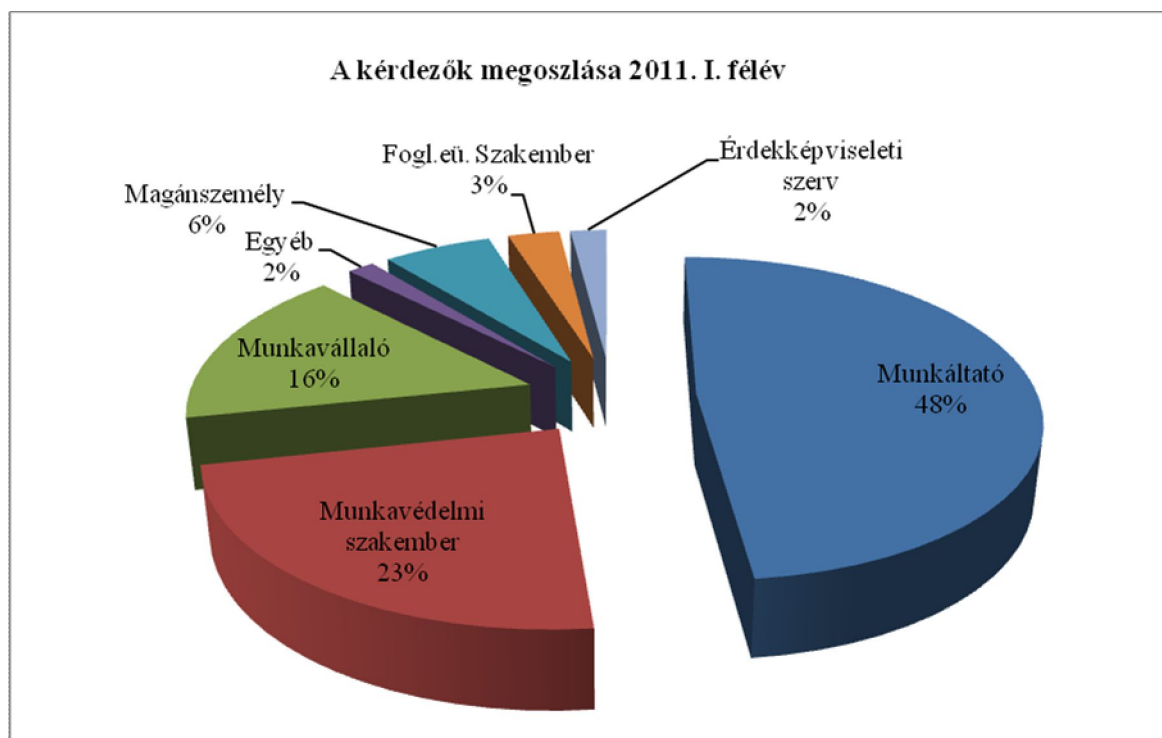
Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat	Kérdések száma [db]
Területi munkavédelmi tanácsadók	17593
MISZ/Szakmai osztály	4668
Összesen	22261

1. sz. táblázat

1. sz diagram

A Tanácsadó Szolgálat munkatársaihoz érkezett kérdések százalékos megoszlását az 1. sz. diagram szemlélteti. A legtöbb megkeresés az ingyenesen hívható zöldszámra érkezett (21%). Közel azonos volt az érdeklődés a Fővárosban és Pest megyében (16, illetve 14 %). Azokban a megyékben, ahol a félév folyamán területi munkavédelmi tanácsadó nem működött (Nógrád, Heves, Hajdú-Bihar, Fejér, Tolna, Zala, Vas) statisztikailag a megkeresések száma nem mutatható ki. Legkevesebben Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Győr-Moson-Sopron és Veszprém megyében érdeklődtek.

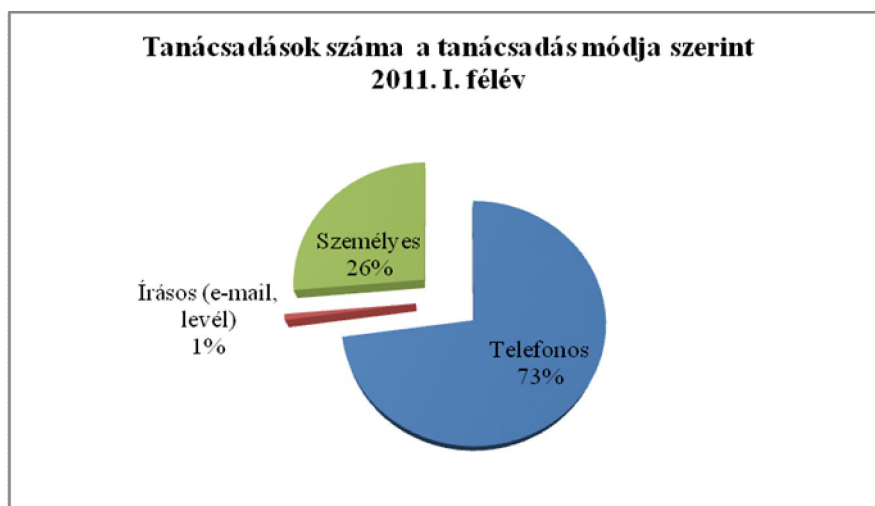

2. sz. diagram

A kérdezők megoszlását mutató 2. számú diagramból leszűrhető, hogy a legnagyobb arányban a munkáltatók fordultak problémáikkal a Tanácsadó Szolgálathoz, (48 %), a tájékoztatást kérők között a munkavédelmi szakemberek is jelentős mértékben képviseltették magukat (23 %), míg az összes érdeklődő 16 %-át a munkavállalók tették ki. Az arányok tekintetében az elmúlt év azonos időszakához képest a munkavállalók aránya növekedett, a munkáltatók és a munkavédelmi szakemberek érdeklődése kis mértékben csökkent. Az érdekképviselői érdeklődők száma továbbra is alacsony, míg a foglalkozás-egészségügyi szakemberek érdeklődése minimálisan növekedett.

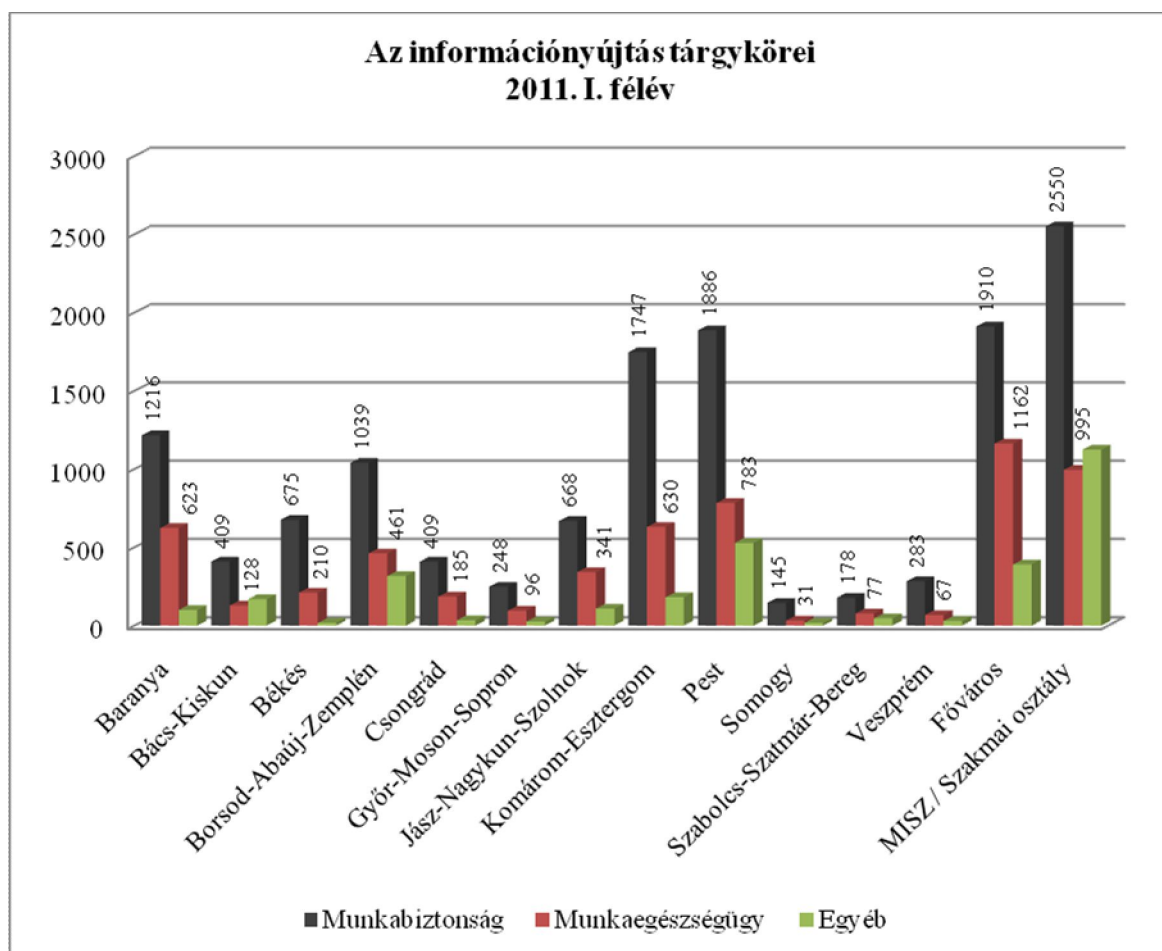
Tanácsadás módja	Kérdések száma [db]
Telefonos	16217
Írásos (e-mail, levél)	173
Személyes	5871
Összesen:	22261

2. sz. táblázat

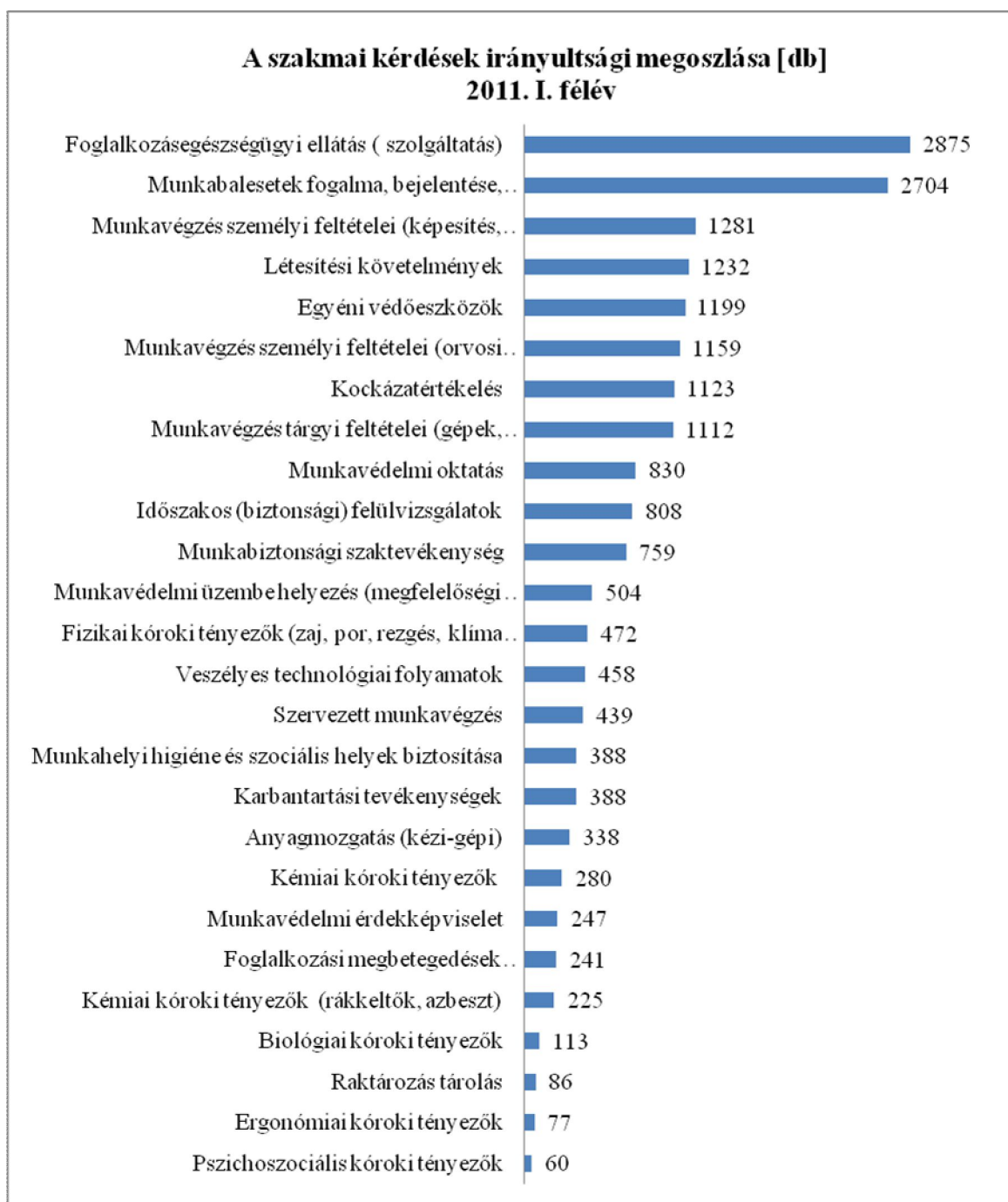
3. sz. diagram

A 2. számú táblázatból, illetve a 3. számú diagramból kitűnik, hogy változatlanul leginkább a telefonos információnyújtást igénylik az érdeklődők (73%), de jelentős a személyes megkeresések alkalmával felmerült kérdések aránya is (26 %). Az írásos megkeresések száma csökkent az elmúlt időszakhoz képest, amely az év eleji szervezeti változás okozta bizonytalanságnak is betudható. Az írásos megkeresések számának növelése érdekében a félév folyamán munkavédelmi információs elektronikus postacímet hoztunk létre (munkaved-info@ommf.gov.hu) amely egyre ismertebbé válik.

4. sz. diagram

A felmerült szakmai kérdések tárgyköreiből ad információt a 4. sz. diagram. Országosan a munkavédelmi témájú megkeresések száma 19152 volt, ennek 70 %-a a munkabiztonságot, 30 %-a a munkaegészségügyet érintette. Megállapítható, hogy a munkavédelmi tanácsadás komplex értelmezése óta a munkaegészségügyi megkeresések száma jelentős arányt képvisel a megkeresésekben.

5. sz. diagram

Az 5. sz. diagram a szakmai kérdések tárgykörön belüli irányultságáról nyújt tájékoztatást.

2011. I. félévében a legtöbb kérdés a foglalkozás-egészségügyet illetően és a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás bejelentési kötelezettségével kapcsolatban merült fel. Az év

elején történt, a bejelentési kötelezettséget megszüntető jogszabályi változás 2011. első félévében e tekintetben a megkereséseket számottevően csökkentette.

A szakmai kérdések irányultságának megoszlása megfelel a sokéves tendenciának. Növekedett a karbantartási tevékenység munkavédelmi feladatainak, a veszélyes technológiai folyamatokkal és a munkavédelmi oktatással kapcsolatos kérdések száma. Ez igazolta a karbantartásra, az új vállalkozások segítésére irányuló tanácsadási prioritásokat.

Lényeges változást jelentett a Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat működésében a Megyei Kormányhivatalok 2011. január 1-jével való megalakulása. Az ezt megelőző időben a munkavédelmi felügyelő tanácsadók az OMMF regionális igazgatójának munkáltatói körébe tartoztak, a szakmai irányítást végezte a Munkavédelmi Információs és Módszertani Önálló Osztály (MIMO). A kettős irányítás és a hatósági felügyeleti munkához való kapcsolódás megszűnt, a tanácsadók, mint területi munkavédelmi tanácsadók az OMMF munkavállalói, a MIMO közvetlen munkatársai lettek, a szakmai osztály vezetőjének munkáltatói jogköre és közvetlen szakmai irányítása mellett. Elhelyezésük megmaradt a Megyei Kormányhivatalok épületében, de tevékenységük a hatósági tevékenységtől teljes mértékben függetlenedett. Kezdetben illetékességük igazodott az adott megye területéhez, később országos hatáskörre változott a regionális rendszer megszüntetése következtében.

A változások és az azokból adódó nehézségek ellenére a Tanácsadó Szolgálat a félév folyamán végezte feladatát és gyakorlatilag az előző év azonos időszakával azonos teljesítményt tud felmutatni annak ellenére, hogy az akkori munkavédelmi felügyelő tanácsadók száma 21-ről ez év elejére 17 területi munkavédelmi tanácsadóra csökkent.

Az OMMF külső honlapján a MUNKAVÉDELMI TANÁCSADÓ SZOLGÁLAT menüben a félév folyamán havi rendszerességgel került bővítésre aktualitással a „Kérdések-válaszok” rovat illetve tájékoztatás az OMMF Hírlevélben.

A területi munkavédelmi tanácsadók több alkalommal vettek részt érdekképviselőtek, kamarák felkérésére illetve együttműködés keretében munkavédelmi tájékoztatón, a tanácsadást népszerűsítést célzó ismertetőkön. Pl. Kisalföld Vállalkozásfejlesztési Alapítvány, Iparosok és Vállalkozók Fertőszentmiklósi Ipartestülete, Kereskedelmi és Iparkamarák (Baranya, Jász-Nagykun-Szolnok, Csongrád, Veszprém).

A Kolontár illetve Devecser lakópark építés-kivitelezési közreműködőinek is segített tanácsadással a területi munkavédelmi tanácsadó

A Mercedes-Benz kecskeméti nagyberuházásán rendszeresen igényelték munkatársunk munkavédelmi tájékoztatását, az orvos szaktanácsadóval több alkalommal tartottak itt közös helyszíni tanácsadást.

A szakképzést végző középfokú intézmények munkavédelmi oktatásának és a végzős diákok, ifjú szakemberek szemléletalkításának érdekében az Oktatási Hivatal és az OMMF által aláírt megállapodás értelmében a területi munkatársak kihelyezett tanácsadásokat tartottak, például:

- Pollack Mihály Műszaki Szakközépiskolában illetve a Zipernowsky Károly Műszaki Szakközépiskolában Pécs,
- Fellner Jakab Általános Iskola Szakközépiskola és Szakiskola Tatabánya,
- Jendrassik-Venesz Középiskola és Szakiskola Veszprém,
- Erzsébet Királyné Szolgáltató és Kereskedelmi Szakközépiskola és Szakiskola Budapest.
- Gyakorlati idejüket munkáltatóknál letöltő diákok részére Csongrád.

Néhány, a beszámolási időszakban jellemző és közérdekű kérdés témája:

- Továbbra is problematikus az építő- és anyagmozgató gépek kezelői képesítése, jogosultsága, a követelmények értelmezése és végrehajtása.
- Munkáltató által szervezett társadalmi munkában résztvevő személy előzetes orvosi alkalmassági vizsgálata.
- Elsősegélynyújtás személyi, tárgyi feltételeivel kapcsolatos jogi szabályozatlanság.
- Munkavédelmi szakemberek adatbázisának hiánya, szakmai megbízhatóságuk, referenciák, ajánlások.
- Az üzemanyagotöltő állomásoknál a motorbenzin, mint foglalkozási eredetű rákkeltő anyaggal történő munkavégzéssel kapcsolatos munkáltatói kötelezettségek.
- A külföldön szerzett végzettséget igazoló okirat honosítása illetve a magyarországi okirat külföldön történő használhatósága.
- A munkavédelmi képviselők választásának szabályai, képzésük illetve továbbképzésük.
- Közhasznú, közcélú, közérdekű munkavégzés munkavédelmi követelményei.

IV. Jogszabályváltozások

Magyar Közlöny 2011/69. szám – 2011/87. szám

1. 2011. évi XCIX. törvény Az alacsony keresetű munkavállalók bérének emelését ösztönző egyes törvények módosításáról
2. 2011. évi CV. törvény Egyes munkaügyi tárgyú és más kapcsolódó törvények jogharmonizációs célú módosításáról
3. 2011. évi CVI. törvény A közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról
4. 111/2011. (VII. 4.) Korm. rendelet A fővárosi és megyei kormányhivatalok feladat- és hatásköreivel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról
5. 115/2011. (VII. 7.) Korm. rendelet Az építésügyi és az építésfelügyeleti hatóságok kijelöléséről és működési feltételeiről szóló 343/2006. (XII.23.) Korm. rendelet módosításáról
6. 125/2011. (VII. 18.) Korm. rendelet A közalkalmazottakról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a közoktatási intézményekben tárgyú 138/1992. (X. 8.) Korm.

rendelet módosításáról

7. 1210/2011. (VI. 28.) Korm. határozat A Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 2011. június 1–17. között Genfben sorra kerülő 100. ülészakán való részvételről, valamint a háztartási alkalmazottak foglalkoztatásáról szóló nemzetközi egyezmény és ajánlás szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról

8. 1207/2011. (VI. 28.) Korm. határozat A közszolgálati életpályák összehangolásáról